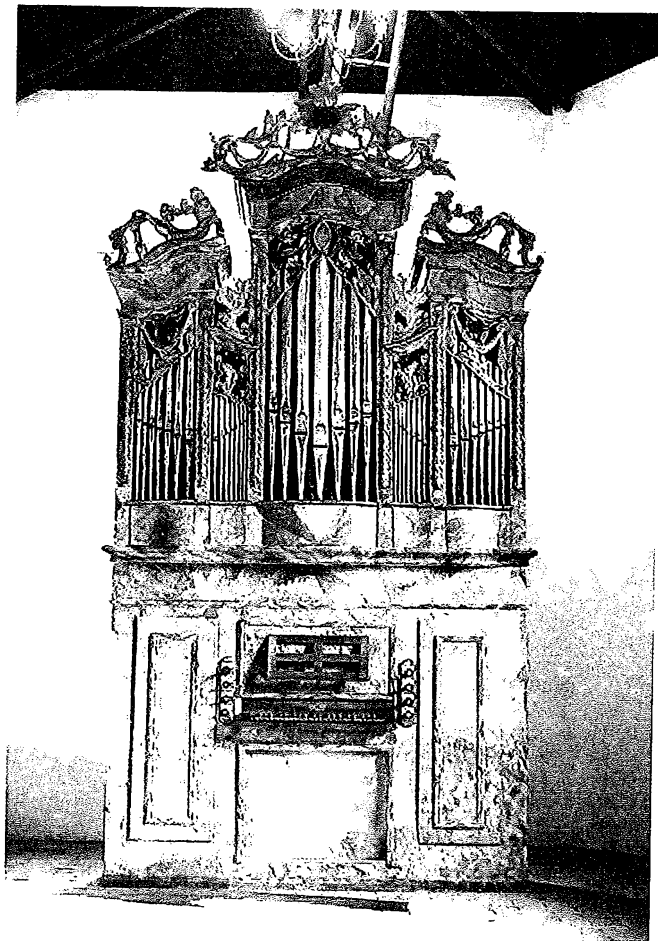

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református
Egyházkerület folyóirata

A siménfalvi orgona felújítás után

Tizennyolcadik évfolyam
2007. július

7

Tartalom

Tanulmány

Ulrich Luz: Evangélium és hatástörténet (részlet)	307
---	-----

Vasárnapi prédikációk

Balló György: A valódi szeretet. 1János 3,18.....	316
Csorbai Lóránd: A jerikói vak meggyógyítása. Lukács 18,35–43	317
Gyenge Károly: Jöjjetek, térjünk meg az Úrhoz. Hóseás 6,1–3	319
Orbán János: Mutasd meg nékem a te dicsőségedet. 2Mózes 33,18–23	322
Visky János: Isten nélkül a világban. Efézus 2,11–13	324

Konfirmációi prédikáció

Bak Áron: A kegyesség haszna. 1Timóteus 4,7b–8.....	328
---	-----

Prédikáció sákramentumos istentiszteletre

Úrvacsorai igehirdetés:

Dr. Victor János: A még csodásabb átváltozás. 1Korinthus 11,25	331
--	-----

A Genezáret partján

Jerry Bridges: Kegyelem (7.)

A nagylelkű gazda

A minden kegyelem Istene.....	333
Egyik áldás a másik után.....	334
Isten kegyelmének megtapasztalása.....	335

Alkalmi prédikációk

Esketési igehirdetés:

Felszegi Imre: Jézus a családban. János 2,1–12.....	338
---	-----

Temetési igehirdetés:

Szép Eduárd: Isten hármassága. Zsoltárok 103,3–4.....	339
---	-----

Tanulmány a restaurálásról

Pap Zoltán: A siménfalvi református templom műemlékorgonája	343
---	-----

A cím- és hátlapon a siménfalvi orgona látható a felújítás előtt és után.

A lapot alapította: D. dr. Csiba Kálmán és Nagy László
Főszerkesztő: Jenei Tamás
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa
40079 Cluj/Kolozsvár, str. I. C. Brătianu/Király u. 51.
Tel: 0264-592453; Fax: 0264-595104; Email: belmisszio@reformatus.ro

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

Készült a Református Egyház Műszaki Központjában

Sajtóközpontjának nyomdájában

Felelős vezető: Tonk István

Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos

Olvasószerkesztő: Salamon Emese

Számítógépes szedés, tördelés: Nagy Andrea

ISSN 0254-4458

Tanulmány

Ulrich Luz

Evangélium és hatástörténet* (részlet)

Hatástörténet: a megértés új dimenziója

A hatástörténet és a bibliai szövegek

A bibliai szövegek két módon állnak kapcsolatban a hatástörténettel. Egyrészt maguk a szövegek is egy hatástörténetből, nevezetesen Izráel történelméből és ennek későbbi értelmezéseiből származnak, másfelől a Jézus-történet lényegének és e történet legkorábbi szövegértelmezéseinek eredményei. Ily módon Máté evangéliuma Márk evangéliumának, az úgynevezett Q Forrásnak, egyéb Jézus-hagyományoknak és közvetve a magából a Jézus-történetből eredő hatástörténetnek az eredménye. Másrészt, a bibliai szövegeknek megvan a maga hatástörténete, nevezetesen az egyházak és hitvallásuk története, és ezáltal az egész keresztény világ történelme.

Vizsgáljuk meg először az első pontot! Maguk a bibliai szövegek hatástörténet eredményei, mivel nem a végső kiindulási pontot vagy végső autoritást jelentik, hanem az emberi befogadás, tapasztalat, történelem termékei. Maguk az evangélium szövegei szintén egy történelmi folyamatnak, nevezetesen Jézus történetének az eredményei. Az evangéliumok Jézus tanítására adott emberi reakciók, Jézus tanításának alkalmazásai. Így a „hatástörténet” fogalma szem előtt tartja szövegeink emberi, történelmi, azaz másodlagos jellegét. Ezáltal a hatástörténet alapvetően szembezáll a szövegek fundamentalista felfogásával.

A hatástörténet ugyanakkor a bibliai szövegek történetkritikai magyarázatának fontosságára is emlékeztet. Az evangéliumi szövegek az áthagyományozott Jézus-történetnek az új helyzetekben való teremtő erejéről tanúskodnak. Egy történelmi folyamatot tükröznek. A történetkritikai interpretáció annak rekonstruálását jelenti, hogy a szövegek hogyan jöttek létre, milyen céllal íródtak, milyen hatást értek el. A történetkritikai interpretáció a szöveg eredetének, genezisének, szándékának, és ha lehetséges, közvetlen hatásának újramondását jelenti. Ebben a történetben egyszerre van benne a szerző és az olvasók. Más szóval, a történetkritikai interpretáció a szövegeket úgy magyarázza, hogy visszahelyezi azokat abba az élethelyzetbe, amelyben keletkeztek. Ezért fontos, hogy a szociológiai és pszichológiai kérdések jelentős szerepet játsszanak már a történeti munkában is, mivel részét képezik annak az élethelyzetnek, amelyből a szövegek származnak, amelyet tükröznek, amelynek a befolyásolására irányultak.

Ez ugyanakkor azt is jelenti, hogy a szöveg szinkron, strukturalista, irodalomkritikai eszközöket alkalmazó vizsgálata, amely nem néz „át az ablakon” a szerző és az olvasók valós világába, korlátozott értékkel bír a bibliai szöveg megértésében. Természetesen a szinkron-megközelítés az első *módszertani* lépést jelenti a magyarázat során, hiszen csak a szöveg adott számunkra közvetlenül, a szerző, az olvasók és a helyzet nem. Mivel azonban a szövegek az életből fakadnak, arról tanúskodnak, életet akarnak adni, a bibliai szövegek szinkron-értelmezése véleményem szerint pusztán kezdeti lépés lehet az interpretáció során. Csak a történetkritikai értelmezés képes a szövegek adekvát ér-

---

* In: *Hermeneutikai Füzetek* 8, Bp. 1996.

telmezésének megközelítésére, mivel „átpillant az ablakon” és számba veszi a szöveg mögötti diakron dimenziót, az életet.

Érveim szempontjából sokkal fontosabb a második aspektus, nevezetesen az, hogy a bibliai szövegeknek hatástörténete van, s ez a köztük és a köztünk átvélő történelem. Ez a hatástörténet, amint már láttuk, nem választható el a szövegektől, mivel a hatástörténet a szöveg erejének kifejeződése. Ugyanúgy a szöveghez tartozik, mint ahogy a folyó hozzátartozik forrásához. Mi a hermeneutikai jelentősége ennek a hatástörténetnek számunkra? Véleményem szerint híd lehet köztünk és a bibliai szövegek között – így téve nyilvánvalóvá, hogy a Biblia világa és a mi világunk elválaszthatatlan egymástól. Ez szándékom szerint túlmutat azon az objektív igazságon, amely szerint minden történelmi esemény összefüggésben áll a többivel. Arra a még alapvetőbb tényre gondolok, hogy még mi is részei vagyunk ama folyónak, amelyet a bibliai szövegek táplálnak. Mi, mai olvasók, nem vagyunk függetlenek a Biblia hatástörténetétől.

Hans Georg Gadamer helyesen mutat rá, hogy a történelem nem valami távoli dolog, amelyet analizálhatunk, hanem az élet alapvető része. A történelemnek köszönhetjük nyelvünket, gondolkodásmódunkat, kérdéseinket, válaszainkat, egész életünket. Így a bibliai szövegek nem tárgyak, amelyeket semleges módon lehetne elemezni. Életünknek, kultúránknak már akkor meghatározói voltak, amikor még senki sem tette őket ilyen vizsgálat tárgyává. Gadamer szerint „a történelmi objektívizmus elfedi a történelmi tudatnak a hatástörténetben való részvételét”.¹ Még akkor is adósai vagyunk a történelemnek, amikor tiltakoznunk kell ellene, amikor harcolnunk kell a terhe ellen. A történelem olyan, mint egy folyó, mi pedig e folyó által sodort csónakban ülünk. Természetesen megtehetjük, hogy utunk folyamán elemezzük a víz kémiai összetételét. Megvizsgálhatjuk alkotóelemeit, a benne lévő ásványi anyagokat, szennyezettségét, és így tovább. Ugyanakkor azonban nem szabad elfelednünk, hogy a folyó az, ami ide-oda, hol az egyik oldalra, hol a másikra sodor minket. A folyónak köszönhetjük még a kémiai vizsgálat lehetőségét is, illetve azt, hogy kormányozni tudjuk csónakunkat. Akármit is mondjunk a bibliai szövegekről, abban már benne van az előfeltételezés, hogy valamilyen viszonyban állunk velük – közvetlenül, mivel már ismerjük, szeretjük vagy gyűlöljük azokat; vagy közvetve, mivel olyan kultúrában élünk, amelyet a kereszténység határoz meg, olyan nyelvet beszélünk, amelyet a Biblia is alakított. Mi magunk is a Biblia hatástörténetének vagyunk a termékei. Gadamer teljes munkássága annak a modern abszolutizált szubjektumnak a leleplezésére és meghaladására irányul, amely úgy tesz, mintha minden tudás és tett végső forrása lenne. Gadamer számára a hagyomány olyan, mint a hal számára a víz, amely lehetővé teszi az életet. Ha ettől a tényről eltekintünk, és nem kellő tisztelettel viseltetünk életünk e szerves része iránt, akkor nem érhetjük meg e számunkra alapvető szövegeket, különösen a bibliai szövegeket. A hatástörténet összehoz minket, értelmezőket a szöveggel, vagy még inkább: a hatástörténet mutat rá, hogy már együtt vagyunk, így illúzió a szövegeket távolról, pusztán „objektív” módon kezelni.

Ezen általános megjegyzések után megmutatom, hogy mi volt számomra a hatástörténet eszméjének, a hatástörténet tanulmányozásának legalapvetőbb hermeneutikai nyeresége. Példáimat Máté evangéliumáról készített munkámból merítem.

Miért és hogyan kell változniuk az értelmezéseknek?

A hatástörténet *leírja* azt az árkot, amely a múlt és a jelen között húzódik meg, és világossá teszi, hogy minden interpretáció magán viseli az értelmező történelmi helyzeté-

---

¹ H. G. Gadamer: *Truth and Method*, 268.

nek jegyeit. Az értelmezések változnak, mivel a helyzetek és az értelmezők is változnak. A *szövegeknek nincs egyedülállóan igaz interpretációja*. Amikor a hatástörténet tanulmányozása megvilágítja ezt a tényt, megszabadítja jelenünket a bibliai múlt által támasztott igényektől. Egy szöveg megértése még ma is mást jelent két eltérő helyzetben élő ember – férfi és nő, munkás és értelmiségi, afrikai, amerikai és európai – számára. A bibliai szöveg megértésére tett kísérlet mindig két elemet foglal magába: egy állandót, magát a szöveget, és egy változót, az értelmezőt és helyzetét. Emiatt ne keseredjünk el, mert ez szükséges a megértéshez. Mivel a hatástörténet azt hangsúlyozza, hogy a változó elemet be kell vezetni a megértés folyamatába, ennyiben megint csak szembenáll a fundamentalizmussal, hiszen a fundamentalizmus éppen azt állítja, hogy birtokában van egy inspirált szövegnek az igazi értelmezése.

Hadd szolgáljak néhány példával! A Konstantin előtti időkben az erőszak elvetését a Mt 5,38–42-ben literálisan értelmezték: a keresztények, mivel a világot az evangélium tanúságával kellett szembesíteniük, nem vehettek részt a világi dolgokban, így a háborúkban sem. A katonai szolgálatról való lemondás ezért hozzátartozott a kisebbségi egyháznak az istentelen világba irányuló missziós küldetéséhez.² Konstantin kora után a keresztények felelősségévé is vált a háború és a béke kérdése. Már Kelszosz is keserűen azon merengett, vajon a keresztények a társadalomtól való tartózkodás révén azt akarják-e, hogy megnőjön a vad, törvényt nem ismerő barbárok hatalma.³ Kérdése aktualitást nyert, hiszen ettől kezdve a keresztényeknek, egyházaiknak választaniuk kellett az erőszakról való lemondást hirdető evangélium tanúsága és a politikai hatalomban való felelős részvétel között, amit a világ iránti szeretettől áthatott cselekedetnek tekintettek. Amikor a második lehetőség mellett döntöttek, a szöveget új keretek között, új módon kezdték el értelmezni. Ennek az új értelmezésnek Ágoston híres munkája, a *Levél Marcellinushoz* (Ep 138) a leghatásosabb példája. Köztudott, hogy a reformáció korában az anabaptisták az első, míg a nagy protestáns egyházak Ágostontól vezéreltetve a második lehetőség mellett voksoltak.⁴ Ma ugyanezek a lehetőségek állnak fenn, eltekintve attól, hogy a keresztények számára a háborúkban és az állam más erőszakos tevékenységeiben való részvétel még inkább veszélyessé, gyilkossá vált. A Biblia hatástörténete nem írhatja elő a döntést ilyen esetekben. Segíthet azonban, hogy meglássuk a helyzetekben rejlő különbségeket, így megakadályozza, hogy elhamarkodott teológiai ítéletet hozzunk más hívők döntése felett.

A kánaáni asszony története (Mt 15,21–28) más jellegű példával szolgál. A 4. századtól egészen a 18. századig az üdvtörténeti modell alapján allegorikus módon értelmezték. A kánaáni asszony Hilarius⁵ érvelése szerint prozelita, aki gyermekéért, a pogányokért emel szót. Krisztus szava gyógyítja meg őket, anélkül, hogy találkoznának. A metaforában a kutyák (26. vers) a pogányokat jelentik; a gyermekek pedig a zsidókat; a kenyér az evangélium tana; és az asztal a Szentírás.⁶ Ez az értelmezés századokon keresztül változatlanul fennmaradt. A helyzet azonban megváltozott. Az egyház, amely Máté idejében még egy régi határokat leromboló zsidó-keresztény kisebbségi csoport volt, a zsinagóga sikeres riválisává vált, sőt később felülkerekedett és elnyomta azt. A

² U. Luz: *Matthew 1–7: A Confessional Commentary*, ford. W. Linss (Mimeapolis: Fortress Press, 1989), 331, nn. 46–49.

³ Órigenész: *Contra Celsum* 8. 68.

⁴ Ld. W. Lienemann: *Gewalt und Gewaltverzicht* (Forschungen und Berichte: Forschungsstelle der Evangelischen Studien-Gemeinschaft 36.; München: Kelsner 1982), 182–187.

⁵ In: *Comm. on Matt.* 15:3 = SC 258.36.

⁶ Ld. Luz: *Das Evangelium nach Matthäus II* (Mt 8–17) (EKKNT 1/2; Neukirchen-Vluyn: Neukirchener; Zürich: Benziger 1990), 430.

szöveg, amely eredetileg a „kis nyájnak” tett ígéret volt, fokozatosan egy hatalmas egyház identitásteremtésének kifejeződésévé vált, úgy, hogy közben negatív hatással volt az ekkorra kisebbséggé vált csoportra, a zsidókra. Az interpretáció verbálisan ugyanaz maradt, a helyzet azonban megváltozott, és ezzel az eredeti értelmezést mégis az ellenkezőjére változtatta.

Az értelmezések tehát az egyes helyzetek és az értelmezők függvényei, és velük együtt változnak. Nem helyes az, ha egyszerűen átvesszük a múlt egyes értelmezéseit, magunknak kell megteremtteni a saját értelmezéseinket. Ebből a szempontból a hatástörténet tanulmányozása felszabadító erővel bír, és megakadályozza azt, hogy a bibliai múltnak csak passzív átvevői legyünk.

Az értelmező helye

A történetkritika egyik alapvető tétele szerint, ha távolságot teremtünk a szöveg és önmagunk között, láthatóvá válnak saját előítéleteink, előfeltevéseink. A történetkritikai rekonstrukciótól azt várják, hogy elősegíti a szövegek és önmagunk jobb megértését, ez utóbbit közvetlenül, azáltal, hogy tudatosul bennünk, hogyan és miért értettük félre a szöveget az exegézis előtt. A történetkritikai exegézis azonban a gyakorlatban máshogy hat. A szövegkritikai, strukturalista, szociológiai, egyéb elemzés során megpróbáljuk kizárni személyes kérdéseinket, érzéseinket, előzetes megértéseinket, ám ritkán gondolkodunk el azon, valójában mit is zártunk ki. Amint Bultmann megjegyezte: „Nincs értelme *kiküszöbölni* előzetes megértésünket; éppen ellenkezőleg, tudatossá kell tennünk azokat.”⁷ Ezen a ponton válik fontossá a hatástörténet, mivel rámutat, hogy szövegeinket miként értelmezték, miképp értelmezték félre, hogyan tekintettek el tőlük egyes exegéták vagy közösségek. Ezáltal az értelmezés folyamatában felfedi felekezeti vagy kulturális előítéleteinket, vagyis közvetve megmutatja, hogy kik vagyunk és hol állunk. Elősegíti, hogy az értelmezés alanya visszakerüljön a megértés folyamatába. Olyan ez, mint amikor a bibliai tárgyú képek vagy egy bibliodráma hatását személyesen megéljük. Ezért fontos az exegéta saját egyházi vagy kulturális hagyományában lévő bibliai szövegének hatástörténete.

Hadd adjak két példát! Meglepő, hogy az égi madarak és a mezei liliomok példájának értelmezése (Mt 6,25–34) milyen következetességgel tekint el a munka kérdésétől. Szinte mindenki egyetért, hogy a szöveg célja az aggodalomtól, nem pedig a munkától való megszabadítás. Ágoston⁸ és Jeromos korától kezdve e szövegből azt az alaptételt vonták le, hogy „a munkát el kell végezni, az aggodalmat el kell oszlatni”.⁹ Olyan tradícióban élünk, amely úgy sajátította el ezt a szöveget, mintha az lelkiállapotunkról, a világhoz, a világ dolgaihoz való viszonyunkról szólna. A későbbiekben az exegéták, különösen a kálvini hagyomány követői, a 34. verset („Ne aggódjatok tehát a holnapért...”) úgy értelmezték, mint engedélyt, sőt, parancsot, hogy a mával foglalkozzunk, így azt vizsgálták, hogy a mával kapcsolatban miért lehet és miért kell aggódni.¹⁰ Eképpen a szöveget gyakorta arra használták, hogy a saját életvitelüknek megfelelő érdekeket hirdessék. Ez az értelmezés azonban exegetikailag több mint kétséges. Miért mondja Jézus, hogy a madarak nem végzik a férfiak munkáját, a liliomok pedig a nőké? Ennek csak akkor van értelme, ha olyanokra alkalmazzák, akik az Isten országa kedvéért elhagyták eredeti mesterségüket. Így a szöveg talán a vándorló radikálisokra

⁷ R. Bullmann: „The Problem of Hertneneulics.” In: *Essays Philosophical and Theological*, ford. J. C. G. Grieg (London: SCM, 1955), 253k.

⁸ *De opere Monachorum*, CSEL 41., 531–596.

⁹ Jeromos: Comm. on Matt. on 6:25. In: *Cotpus Christianorum* SL 77., 40.

¹⁰ Luz: *Matthew 1–7*, 411., nn. 78–81.

vonatkozott. Ezt az interpretációt azonban a szerzetesi hagyomány hamarosan elvetette, mivel számukra alapvető jelentőségű a munka. Később a reformáció exegetái is elutasították ezt az értelmezést, mivel a hivatást Istentől jövő hívásnak tekintették. Végül elvetette a modern polgári exegezis is, mivel egyszerűen helytelen dolog nem dolgozni. A hatástörténet megmutatja, miként vált a munka a keresztény élet alapelemévé, olyannyira, hogy elődeink nem is láthatták a szövegben azt, amit nem akartak benne látni. Közvetett módon tehát a hatástörténet arról szól, kik is vagyunk.

Ugyanígy kövessük nyomon a Keresztelő János haláláról és Heródiás lányának táncáról szóló szakasz (Mt 14,1–12) hatástörténetét! A szöveg hatástörténete ugyanis elárulja, hogy hogyan változott a nők helyzete, illetve a tánc értékelése. Míg a klasszikus és középkori értelmezőket főként Heródes, a *férfi*, az emberi rosszaság megtestesítője foglalkoztatta, addig a reneszánsz óta a lány, Salome vált a központi figurává. Hans Sachs vagy Oscar Wilde drámája Keresztelő János haláláról pusztán kései példák egy egész műfajra. Arra mutatnak rá, miként vált Salome egyre inkább a történet hőségé. A késő középkori oltárképek ugyanis arról tanúskodnak, hogy Salome táncá egyetlen elem volt csupán, míg például Bernardo Luini és Tiziano reneszánsz portréiban Salome áll a középpontban, mint szép és vonzó nő, akin már alig érződik bibliai szerepe. A nők kezdtek emancipálódni a bibliai hagyományban és annak hatástörténetében tapasztalható hátrányos helyzetükből. Hasonló fejlődést figyelhetünk meg a tánc értékelésében Khrisztoszotomosz rideg ítéletétől kezdve („Ahol a tánc, ott a gonosz”)¹¹ egészen a 18. századig, amikor is kezdenek nyilvánosan tiltakozni a szexualitás és a tánc egyház általi elítélése ellen, és ennek megfelelően Salome táncát is pozitívan kezdik értékelni. Itt a hatástörténet egyúttal kultúrtörténet is, a bibliai hagyománytól való modern eltávolodás példája, s ezt jelképezi ez az ismeretlen bibliai lány, aki a modern világi irodalom és képzőművészet központi figurájává vált. A bibliai szövegek hatástörténete tehát sokat elárul arról, hol helyezkedünk el, mivé lettünk. Ebben az esetben ugyanakkor kritikai módon meg is kérdőjelezi a keresztény hagyományt.

Amikor tehát bibliai szövegeket akarunk megérteni, fontos, hogy tudatában legyünk saját személyes, kulturális, politikai helyzetünknek; tudatosan vezessük azt be a megértés folyamatába, mivel már úgyszólván jelen van abban, befolyásolja azt, függetlenül attól, hogy ennek a ténynek tudatában vagyunk-e vagy sem. A szövegeknek, tradícióknak, értékeknek csak adott helyzetekben, adott emberek számára van jelentősége, vagy egyáltalán nincs is. A szövegek hatástörténetének kutatása döntő módon hozzájárulhat a szövegek megértéséhez, még ha korlátozott is az eredménye, és ki is kell egészíteni egyéb vizsgálati módokkal, például a szociológiai és a pszichológiai módszerrel.

Ökumenikus dimenziók

A hatástörténet vizsgálata révén hozzájuthatunk más egyházak, más keresztények tapasztalatának óriási tárházához. Különösen fontosak azok az interpretációk, amelyek saját tradícióink és egyházunk megszokott értelmezéseinek és alkalmazásainak korrekciójához nyújtanak modellt. Ezen a ponton a hatástörténet jelentős ökumenikus szerepet kap: a szöveg által nyújtott új lehetőségekre nyitja meg szemünket. Nemcsak arra mutat rá, mivé lettünk a szövegek révén, de arra is, mik lehettünk és mivé válhattunk volna.

Számomra a szerzetesi és a korai anabaptista tradíció paradigmái nagy segítséget nyújtottak a Hegyi Beszéd, sőt részben még a Mt 10 missziós beszédének értelmezéséhez is. E hagyományokban az evangélium gyakorlását teljességgel mátéi értelemben fogták fel, a gyakorlat számukra az evangélium szerves része volt. Az evangélium hir-

---

¹¹ *Hom. an Mott.* 48., 3.

detése jócselekedetek végrehajtását jelenti, hogy az emberek a hívők tettei (Mt 5,16) alapján dicsőítsék Istent. A reformátorok és az anabaptisták disputációnak jegyzőkönyveiben felfedezhetjük, hogy az utóbbiak – egyszerű, teológiailag képzetlen parasztok és világiak – milyen jól megértették a mátéi teológia alapelemeit: a gyakorlat elsőbbségét a tanítással szemben, az engedelmesség szándékát, és azt a tényt, hogy a szerző Jézus parancsolatait szó szerint, komolyan veszi. Másrészt az is meglepő, hogy az evangélium és a törvény közötti különbségtétel mennyire lehetetlenné tette a reformáció, különösen is a lutheránus teológiai hagyomány számára a mátéi teológia igaz megértését. A reformáció második nemzedékétől kezdve az evangéliumot egyre inkább a páli szemlélet nyomán kezdték értelmezni.¹² Az anabaptista interpretáció azonban hű maradt Máté etikai radikalizmusához, mivel a mennyei Atya akaratát szó szerint értelmezte. Ez az üzenet igazi kihívás lehet mai helyzetünkben. Jézus vagy Isten parancsolatai, mint a keresztény üzenet központja, alapvetőek lehetnek egy olyan helyzetben, amikor teljességgel más törvények irányítanak minket – olyanok, mint a hatékonyság, az eredményesség, a „mindenki harca mindenkivel” elvére épülő szabad vállalkozás. A proklamáció, hogy feltétel nélkül térjünk vissza Jézus törvényeihez, ma alapvető felszabadítás-teológia lehet a nyugati ember számára. Máté teológiájának magva az, hogy Isten törvénye maga az evangélium! Ezt a reformáció egyházai mindig is elhomályosították vagy félretolták, nekünk azonban meg kell hallanunk.

A görög ortodox hagyomány a színeváltozás (Mt 17,1–13) olvasásakor vált fontossá számomra.¹³ Csak ott találtam meg azt a gondolatot, amely szerint a tanítványok (és olvasók) *részeseznek* Jézus dicsőségének látomásában. Csak ebben a hagyományban vették komolyan a hallgatók és olvasók misztikus élményét, mint a megértéshez szükséges alapot. Az ortodox tradícióban a színeváltozás, az átváltozás az egyház egyik legnagyobb évenkénti ünnepe. A liturgia szerint a résztvevők misztikus módon Jézussal tartanak a hegyre, majd visszatérnek a szenvedés és tettek világába. Ez az értelmezés, amely a vallásgyakorlathoz kötődik, szintén igazi kihívást jelenthet a felvilágosodás értelmezési hagyományában élő embereknek, akik számára az uralkodó kérdés az, hogy „valójában” mi történt a színeváltozás hegyén. Ez a szemlélet vezetett oda, hogy a bibliai történetet egy különös, azonnali magyarázatot igénylő eset leírásának tekintették. Így azonban az értelmező nem képes annak a valóságnak a megragadására, amely felé a történet az olvasót irányítani igyekszik.

A szövegek gyümölcsei a történelemben

Máté számára a szó akkor fed fel igazságát, amikor gyümölcsözik hallgatói életében. Akik csak mondogatják, hogy „Uram, Uram”, ám nem teremnek ennek megfelelő gyümölcsöt, elvettéknek (Mt 7,21–23). A hatástörténet vizsgálata a szövegek gyümölcseit kutatja a történelemben, így minduntalan a mátéi kérdést teszi fel. Aki úgy tartja, hogy a gyümölcsözés egy új értelmezés lehetséges igazságkritériuma, Máté szellemében gondolkodik.¹⁴

Természetesen szó van a rossz gyümölcsökről is, és ez nagyon érdekes. Az egyik legjobb példa a Mt 27,25: „Szálljon ránk és gyermekeinkre az ő vére!” E mondat elmondhatatlan szenvedést okozott, még akkor is, amikor a keresztények a zsidóságot csupán teológiailag bélyegezték meg, és nem mentek el odáig, hogy diszkriminatív,

---

¹² Egy új, és a maga módján remek példa: H. Woda: *Die Rede der Reden* (Zürich: Theologischer Verlag Zürich 1985).

¹³ Ld. Luz: *Matthäus II*, 514–517.

¹⁴ Ld. alább az 5. fejezetet.

gyilkos tetteket hajtsanak végre a zsidók isteni megbélyegzettségének feltételezése alapján. Az ősi antiszemitizmus és a keresztény antijudaizmus összeolvadt, így teremtette meg a klímát az európai antiszemitizmus számára, ami végső soron a holocaust tragédiájához vezetett. Sajnos azt kell mondanom, hogy Máté teológiája egyike azon tényezőknél, amelyek lehetővé tették ezt a csapást.

Hadd szolgáljak még egy példával: Mt 12,31–32 a Szentlélek elleni bűnről szóló híres szakasz. Ha az ember elmegy egy elmeegógyintézetbe és megnézi a vallásos betegekről szóló jelentéseket, vagy ha azoknak az igaz hívőknek az életrajzát olvassa, akiket gyötört a kétely, vajon elkövették-e eme borzalmas, megbocsáthatatlan bűnt,¹⁵ akkor látni fogja, hogy milyen negatív gyümölcse lehet a bibliai szövegeknek. Hogy a hatástörténet felfedi-e maguknak a szövegeknek az alapvető hiányosságát, vagy lehetséges-e különbséget tenni a szövegek és hatásuk között? Ennek megválaszolása csak alapos történelmi, szociológiai, pszichológiai és teológiai elemzés nyomán lehetséges. A hatástörténet azt mutatja meg, hogy a szövegeknek ereje van, így nem választhatók el következményeiktől. Egy szöveg értelmezése nem pusztán játék a szavakkal, hanem történelmi következményekkel járó tevékenység.

Utolsó példám központi jelentőségű. A Hegyi Beszéd utolsó antitézisében (Mt 5,43–48) leírt radikális parancsolat, hogy szeressük ellenségeinket – nemcsak Tertullianus szerint – a kereszténység „alapvető parancsa”¹⁶ A kereszténység története azonban, amint azt tudjuk, távol áll az ellenség szeretetének történetétől – az ellenpéldák bősége. Úgy tűnik, már maga Máté is elfelejtette, mit írt a Hegyi Beszédben, amikor a 23. fejezetben durva, igazságtalan módon támadta a farizeusokat és írástudókat. Ez vajon mit jelent? Talán arra mutat rá, hogy a bűnös keresztények milyen távol állhatnak az evangélium igazságától? Vagy e parancs igazságát, illetve bölcsességét illető kritikai kérdés? C. G. Montefiore egyszer azt mondta, hogy ha a keresztény etika nem lett volna olyannyira abszolút igényű, annyira perfekcionista, akkor eredményei sokkal tartósabbak,¹⁷ s a zsidók részéről elfogadhatóbbak lettek volna. Freud szerint pedig a szeretet abszolút parancsa büntudatot kelt, illetve a külvilággal szembeni agresszió érzetét hozza létre.¹⁸ A válaszhoz itt is alapos lélektani, illetve szociológiai kutatás lenne szükséges; ezért a kérdést nyitva hagyom. Fontos látnunk, hogy a hatástörténet kizárja annak lehetőségét, hogy a szövegeket vagy értelmezéseiket elhatároljuk történelmi következményeiktől. Megakadályozza a pusztán literalizmust, és elősegíti, hogy ne következzen be a tisztán teológiai igazságok leválasztása a konkrét, történelmi igazságokról. A hatástörténeti kutatás ezért a bibliai szövegek igazságát illető kérdések felé visz, azonban nem válaszolja meg azokat.

Az egyház klasszikus hermeneutikájának újraértékelése

Most a szűkebb értelemben vett értelmezéstörténet felé fordulunk. Az exegézis története iránti érdeklődésem oda vezetett, hogy újraértékeltem az ősegyház és a reformáció hermeneutikáját. Korábban már említettem, hogy Máté szövegének vizsgálatakor a klasszikus kommentátorok (Órigenész, Hilarius, Jeromos), a középkori tudósok (Albertus Magnus, Aquinói Tamás), valamint a 16. és 17. század exegétái (Kálvin, Johann Brenz, Cornelius a Lapide, Abraham Calov) több meglátással szolgáltak számomra, mint a legtöbb mai történetkritikai munka. Georg Pichtnek, a nemrég elhunyt

¹⁵ Ld. Luz: *Matthäus II*, 264., n. 88.

¹⁶ *De Patientia* 6.

¹⁷ C. G. Montefiore: *The Synoptic Gospels II* (London: Macmillan 1927), 86.

¹⁸ S. Freud: *Civilisation and Its Discontents* (London: Hogarth Press, 1951), 81–93.

filozófusnak ugyanez volt a benyomása. Azt mondta: „Nemcsak az egyházatyák némelyike, de már maga az újszövetségi Szentírás is megkockáztatott olyan interpretációkat, amelyektől bármely filológus hátán felállna a szőr. Mégis ki merné kétségbe vonni, hogy jobban tudták nálunk, miről is beszélnek?”¹⁹ Hogy ez miért van így? Az az érzésem, hogy a patrisztika hermeneutikája számos vonatkozásban közelebb áll az újszövetségi szövegekhez, mint a modern történetkritikai értelmezés.

Hasznos lehet egy rövid áttekintés a patrisztikus hermeneutikáról. A hermeneutika atyja, Órigenész a platonizmus híveként különbséget tett az Írás betűje, azaz történeti értelme, „húsa”, valamint az Írás szelleme között. Számára a betű csupán „árnyéka”, „jelképe” az Írás igaz, szellemi értelmének, az örök evangéliumnak. Az allegorikus interpretáció az az eszköz, amelynek segítségével a tökéletes tudással bíró keresztények megértik ezt a szellemi jelentést. Az Írás spirituális értelme nem egyszerűen Órigenész platonizmusának, vagy a látható világ gnosztikus leértékelésének a következménye.²⁰ Ez inkább magának Krisztusnak felel meg, aki a testté vált örök, láthatatlan Logosz. Órigenész számára egy szöveg értelmezése annyit tesz, mint biztosítani, hogy a Logosz alakot öltőn az egyházban és minden egyes hívőben.²¹ Az allegorikus értelmezés felnyitja az olvasó szemét az örök Logosz, Jézus Krisztus evilági jelenlétének felismerésére. Ezért nyilvánvaló, hogy az Írás literális-történeti értelmezése nem helyettesíthető egyszerűen az allegorikus interpretációval. A történeti értelmezés helytálló, noha kevésbé fontos, mint a spirituális értelmezés, ugyanúgy, ahogy az örök Logosz végül diadalmaskodik Jézus emberi megjelenése felett. Így Órigenésznek az Írás kettős értelméről alkotott elképzelése megfelel krisztológiájának, nevezetesen a kettős természet éppen, születőben lévő krisztológiájának. A 2Kor 3,17 szerint az értelmezést az Úr irányítja, aki a Lélek.²²

Az Írás értelmezésének ez a krisztológiai alapja más és más hangsúlyt kapott az idők folyamán, azonban a patrisztikus exegézis számára mindvégig alapul szolgált. A görög atyák, és különösen is Athanasziosz, valamint Alexandriai Kírilloz exegézisében a Szentírás értelmezésének legfontosabb vezérfonala a megtestesülés és a két természet egysége. Az Írás két alapvető jelentésének – a történetinek és a szelleminek – lehetősége „Krisztus misztériumát a bibliai hermeneutika területére viszi”. Johannes Panagopolus, aki jelenleg a görög ortodox bibliaértelmezés történetét kutatja, és akitől ezt idéztem, szintén megfogalmazza ennek a hermeneutikai alapnak a következményeit a Szentírás értelmezésében: „Az egyház exegézisének az összpontosítása Jézus Krisztus személyére... azzal a következménnyel jár, hogy az értelmezés nem szűkül le a Biblia nyelvére és szövegére... Végző soron az egyház exegétáit Krisztus jelenléte, a világtörténelemben betöltött szerepe, valamint a személye egészével való élő találkozás foglalkoztatja.”²³ Vagyis: minden értelmezési kísérlet végző tárgya nem a bibliai szöveg, hanem Krisztus valósága, ami átjárja és formálja a szövegeket. Így az értelmező exegézise és hite, valamint a szöveg értelmi megközelítése, a szöveg jelentőségének elismerése nem választható el, mivel az élő Krisztus, a szövegben és a mögötte meghúzódó való-

¹⁹ G. Picht: „Theologie in der Krise der Wissenschaft.” In: *Evangelische Kommentare* (Stuttgart: Kreuz Verlag, 1970), 3., 202.

²⁰ Itt a következő munkákat vettem alapul: H. De Lubec: *Geist aus der Geschichte: Das Schriftverständnis des Origenes* (Einsiedeln: Johannes, 1968), 87–97.; és I. Pietron: *Geistige Schriftauslegung und biblische Predigt* (Düsseldorf: Patmos, 1969), 33–120.

²¹ Pietron: *Geistige Schriftauslegung*, 118.

²² Ld. i. m. 124.

²³ J. Panagopolus: „Christologie und Schriftauslegung bei den griechischen Kirchenvätern” *ZTK* 89 (1992) 54.

ság szintén tevékenyen jelen van az értelmezés folyamatában. A Krisztus és a Szentírás közti analógia fontos eleme a reformáció klasszikus hermeneutikájának is, ahol az Írás, illetve Krisztus megtestesülése megfelel egymásnak.

Ez a krisztológiai és lelki exegézis izgalmas dolog, és nem pusztán allegorikus ját-szadozás. Jelentése:

1. Ha minden bibliai szöveg a jelenlévő valóság, az élő Krisztus kifejeződése, akkor minden értelmezésünket a Krisztus megtapasztalásának és megértésének kell vezérelnie. Minden értelmezésnek fontos eleme a személyes identitás és a személyes hit, ezek nem „idegenek” az értelmező számára.

2. Ha a bibliai szövegek az élő Krisztus kifejeződéseivé válnak, megszűnik a múltat a jelentől elválasztó korlát. Krisztus, akiről a szövegek beszélnek, sosem pusztán múltbéli valóság. Nincs olyan, hogy „puszta” múlt, aminek semmi köze hozzánk.

3. Ha a bibliai szövegek az élő Krisztus kifejeződéseivé válnak, egy hangon, a hit élő Krisztusának hangján szólalnak meg. Így nem esnek szét különálló, független, sőt ellentmondó tanúbizonyosságokká, amelyek között a modern értelmezőnek választania kellene. Nem lehet a bibliai üzenet egységét a különböző szituációban élő különböző emberek egymástól független tanúbizonyosságaira felbontani. Ezért oly bonyolult számunkra a Biblia integritásának kérdése.

Összegezve: ebben a hermeneutikai modellben nem jelenik meg a történetkritikának az a három problematikus területe, amely olyannyira kellemetlen számunkra, és amely a rekonstruált szövegek használatát nagymértékben bonyolulttá teszi. A három nehézség: a múltat a jelentől elválasztó válaszfal, a szöveg objektív jelentését a személyes értelmezéstől elhatároló korlát, és maga a Biblia pluralitásának a kérdése.

A későbbiekben meglátjuk majd, hogy a Szentírásnak ez a krisztológiai értelmezése nagyon közel áll a Jézus-hagyományok evangéliumi újraértelmezéséhez. Máté és a többi evangélista számára a jelenvaló Krisztus volt az az eleven erő, az az alapelv, amely a Jézus-hagyomány tradicionális szavait újjáformálta, új értelemmel, új étellel töltötte meg. A hagyományok újszövetségi újraértelmezése azt jelenti, hogy az élő Krisztus a saját egykori szavain, történeteinek keresztül ismét megszólal. Az Újszövetségnek és a korai egyháznak ez a krisztológiai értelmezése azonban meglehetősen eltér a mi történetkritikai exegézisünktől. Naivitás volna elvetni a számos krisztológiai allegóriát, mondván, „exegetikailag helytelenek”, anélkül, hogy felismerjük az azok háttérben rejlő alapigazságokat. Ez a hermeneutika kihívás számunkra, azonban teljességgel tisztában vagyok vele, hogy nem utánozhatjuk, és hogy a felvilágosodás, illetve a historizmus után egyszerűen nem szabadulhatunk meg történeti tudatunktól. A felvilágosodás a szubjektum autonómiájának és szabadságának új szemléletét hozta magával, s a történetkritika ennek az egyik kifejeződése. Úgy vélem, meg kell próbálnunk valami olyasmit létrehozni, ami analóg ezzel a klasszikus krisztológiai hermeneutikával. Legfőbb problémánk ekkor az lesz, hogy modern történeteszemléletünket – amely szerint a múlt egyedi és megismételhetetlen – miként viszonyítsuk az élő Jézus Krisztushoz, aki ugyanaz marad a történelem során mindvégig, és aki a bibliai szövegek általunk alkotott értelmezései és alkalmazásai révén új életre kelhet.

Vasárnapi prédikációk

Balló György
Magyarfráta

A valódi szeretet

Alapige: 1János 3,18
Bibliaviasás: 1Korinthus 13,1–13

Kedves testvéreim! Egy felhívással kezdődik a mai igénk: „Fiacskáim, ne szóval szeressünk, se nyelvvvel...”

Az igazi szeretet nem beszéd, hanem cselekedet és valóság. Mi sajnos többet beszélünk róla, mint amennyit gyakorolunk belőle. Úgy gondolom, hogy az összes szavak közül a szeretet szót ejtjük ki leggyakrabban és mégis ezt gyakoroljuk a legkevésbé. Jézus ritkán használja ezt a szót, hanem inkább gyakorolta és élte azt. Élete minden egyes kis tette szeretetből fakadt. Ez a szeretet gyógyított, vigasztalt, bűnöket bocsátott meg, halottakat támasztott fel. Jézus egykor azt mondta tanítványainak: „Nincsen senkiben nagyobb szeretet annál, mintha valaki életét adja az ő barátaiért.” Az Ő életének legnagyobb tette, a keresztfán való áldozata szeretetének a teljes megnyilvánulása volt a világ felé. Tőle tanuljuk meg, hogy az igazi szeretet nem más, mint mások keresztségének a hordozása. Krisztus ilyen életre kötelez el bennünket is. Ez az élet cselekedetekben megnyilvánuló igazi szeretet.

Egy amerikai turista Párizsban kedvező áron vásárolt egy régiségboltban egy borostyánkővel díszített nyakláncot. Mikor megérkezett hazájába, a New York-i vámhivatal magas vámot vetett ki erre a borostyánkővel díszített nyakláncra, a turista kíváncsi lett a dologra. Elvitte egy ékszerészhez, aki 25 000 ezer dollárt kínált érte. Egy másik ékszerész 35 000 dollárt ígért érte. Mikor a turista megkérdezte, mitől olyan értékes ez a nyaklánc, az ékszerész nagyítón mutatta meg neki. Az volt belevésve a nyaklánc borostyánkővébe: Bonaparte Napóleontól Josephine részére. Az egykori borostyánkőves nyakláncot Napoleon neve tette oly értékessé. Bennünket, keresztyéneket, a bennünk levő szeretet tesz értékessé. Sok ember azt gondolja magáról, hogy azért értékes, mert művelt, vagy gazdag, vagy mert nagy karriert futott be élete során. Igazán értékes emberekké a bennünk levő szeretet tesz, amely jócselekedetekben kell hogy megnyilvánuljon.

Isten egyik fő jellemvonása, hogy Ő szeretet. Minden igazi, képmutatás nélküli szeretet Isten szeretetének hatalmas gyökeréből nő ki.

Szeretet minden emberben található kisebb vagy nagyobb mértékben. Ezt senki sem vitathatja. Olykor, amikor katasztrófák történnek, amikor emberek tömege szenvedését látjuk, elkezd felébredni bennünk a segítőkészség, és ilyenkor érezzük, mennyire tudunk szeretni másokat. Mégis azt kell mondanom, hogy nagyon szegényes és kicsinyes bennünk a szeretet, hogy életünknek csak egy kicsiny részét világítja meg, nagyobbik része szeretetlenség, önzés, sivárság és hidegség.

Aki igazán szeretet, az nem zárja el a szívét attól, aki szükséget lát. Ahogyan az egyik költő írja: „A szeretetköpeny szegélye beleér egészen a porba, utak, utcák szeméttét érinti, s ha rátapad, türelemmel hordja. / Nem siet föl, pihenni a hegyre, amíg völgyön át vezet az út, nem önmagának keres nyugalmat, azt segíti, aki csődbe jut!”

Az ember felüdülésre, megpihenésre, szerető lélekre vágyik. Sajnos, világunk nem a szeretet világa. A gondviselő Isten szeretetéről beszél a teremtés, míg a világ sok-sok

hidegsége, a sok háborúskodás az ember szeretetlenségét hirdeti. Pedig Isten úgy gondolta, hogy az ember az Ő szeretetéből fog élni és munkálkodni. Ennek érdekében adta a törvényt, hogy irányt szabjon az ember cselekvésének.

Mi vajon hányszor maradtunk adósok a szeretettel? A szeretet sokszor üres beszédet és képmutatást jelent számunkra. De ugyanakkor felrójuk felebarátunknak azt, hogy ő szeretetlen irányunkban, hogy nem tud bennünket megérteni és szeretni.

Szeretet nélkül minden értéktelen, csak „zengő érc” és „pengő cimbalom” csupán. Nem mindegy az, hogy mi hogyan segítünk másokon, hogy mi mit hogyan adunk. Lehet sok pénzt adni valakinek, hogy semmi szeretet nincs abban, és lehet néhány fillért úgy nyújtani valakinek, hogy a szívünket adjuk vele. Világunkra jellemző, hogy a szeretet sokak szívében meghidegült. Pedig először a szívünket kell megnyissuk és azután a pénztálcánkat. Mi pedig sokszor úgy vagyunk, hogy még adakozás közben is bezárjuk a szívünket, mert a szívünk nagyon megkeményedett az élet csapásai alatt. Pedig Isten nem azért bocsát reánk csapásokat, hogy a szívünket megkeményítsük, hanem hogy megnyissuk mások nyomora előtt. Amikor Pál apostol Macedóniában járt, az ott élő macedóniaiak adományokat gyűjtöttek a jeruzsálemi szegények részére. Pál nem azon örült, hogy pénzt adnak, hanem sokkal inkább azon, hogy ezek az emberek előbb a szívüket adták Istennek. Krisztus arra tanít bennünket, hogy úgy tegyünk jót valakivel, hogy az egyik kéznek nem szabad tudnia, mit tesz valaki javára a másik kéz. Minden jócselekedetben a szívünket kell megmutatnunk és szívünk szeretetével egy másik szívet kell keresnünk, hogy abba visszatérjen az Atya iránti bizalom és a testvérek iránti szeretet. Hány szív vár ma is támogatásra, jóságra, igazi szeretetre?

Isten a teljes szeretet. Neki minden gondolata, cselekvése, egész valója csupa szeretet. A mi szeretetünk korlátok közé szorul. Ezzel szemben Isten szeretete korlátlan szeretet, az egész világot átölelő szeretet. A mi szeretetünk családi, rokoni, vagyis vérségi alapon keletkezik. Ezért korlátozott szeretet. Isten szeretete ezzel szemben mindenkire kiterjedő, válogatás nélküli szeretet. Isten nemcsak néhány embert szeret, úgy, ahogyan mi emberek, hanem az egész világot, úgy, ahogyan a János evangéliumában olvassuk: „Úgy szerette Isten e világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta...”

A mi szegényes szeretetünk Istenben juthat teljességre. Jézus szeretete álljon örök példakép gyanánt. Ő nem csupán beszélt a tanítványok iránti szeretetről, hanem életét áldozta értük. Ez a valódi szeretet!

Tanuljuk meg az Ő példájából, hogy a szeretet nem csak szó, hanem olyan valós élet, amely csupa egymásért hozott áldozat. Ámen.

Csorbai Lóránd

Râmnicu-Vâlcea

A jerikói vak meggyógyítása

Alapige: Lukács 18,35–43

Bibliolvasás: Ézsaiás 29,9–24

Ezen a vasárnapon egy jól ismert történet kapcsán egy olyan emberről fogunk hallani, aki nagy nyomorúságban volt, mert nem látott. Ennek az embernek csak egyetlen érzékszerve nem működött, de ez elég volt ahhoz, hogy egészen beszűküljön a világa. Egy forgalmas út mentén ült és próbálta megszerezni a mindennapi betevő falatot. Ezen az úton, ahol jöttek-mentek az emberek, az igazságot meghallott félmondatokból és szótöredékekből próbálta összeállítani, ami azonban ritkán sikerült. Néhány méternyi hallótávolságra szűkült be a világa. Ennyi volt számára a valóság. Pedig a legszebb vá-

rosból kivezető út mellett koldult. Jerikót tartották akkor Izráel legszebb városának. A pálmák városának. Holdszámra virágzott a balzsam és termelték azt, amiből aztán különböző illatos- és gyógykenőcsöket készítettek. Jerikó a balzsam városa volt. A kortársai talán már megházasodtak, gyerekeik voltak, mindenki kereste már valahogy a kenyerét, ő meg mások könnyörületéből élt. Ha könnyörültek rajta. Szűkös, szegény és kiszolgáltatott volt az állapota ennek a vak embernek.

A Szentírás azonban arról beszél, hogy mi is így jártunk, mint ez a nyomorult vak koldus. Valamikor mi is egy egészen tágas világban éltünk, amibe Isten minket belete-remtett. Mi is csak egy érzékszervünket veszítettük el, a hitünket, amivel érzékeltük a láthatatlanokat. Mivel fellázadt az ember Isten ellen, elszakadt tőle, nem használta ezt az érzékszervét, meg is sérült, meg vissza is fejlődött. És ma mindnyájan úgy születünk, hogy csak a láthatókat érzékeljük. A valóságnak azt a töredékét, amit őt érzékszervünkkel meg az értelmünkkel úgy, ahogy felismerhetünk. Benne élünk egy beszűkült, szegényes világban, kiszolgáltatva sok olyan erőnek, amelyek uralkodnak rajtunk. Sok mindent nem veszünk észre, és elmegyünk naponta a valóság részei mellett úgy, hogy számunkra nem léteznek. És ami még ennél is szomorúbb, hogy sokszor egymáshoz is így viszonyulunk. Elmegyünk sokszor egymás mellett is úgy, mintha a másik ember nem is létezne. Akarattal meg akaratlanul is előfordul ez. Hát még, amikor arról van szó, hogy azt kellene észrevennünk, ami Isten szemében utálatos bennünk. Amit a Szentírás így nevez: bűn. Akkor meg nagy a tiltakozás a szívünkben, nagy védőbeszédeket tudunk tartani.

Sajnos mindnyájan úgy születünk, hogy nem látunk. Sok fontos dolgot nem látunk. Emiatt leszünk aztán mi is koldusok, vagy a vakságunk miatt teszünk másokat is koldusokká. Mivel vakok vagyunk, koldussá tesszük a körülöttünk élőket, vagy koldusokká leszünk mi magunk. Így tesszük koldussá öregjeinket, akik a törődésünket, a megértésünket, a szeretetünket koldulják nap mint nap. Így koldulják talán a hozzánk legközelebb élők azt a kis elismerést, biztatást, bátorítást, hálát, amit tőlünk kellene megkapniuk, de amitől igazán szeretetteljessé válna az otthoni légkör. Attól éreznék, hogy összetartozunk, hogy számíthatunk egymásra, hogy érdemes élni, érdemes legközelebb is áldozatot hozni érte. De keresztülnézünk egymáson, mint az üvegen. Nem látjuk egymást. Ezért nem látjuk meg a szükségét sem, és koldussá válnak a hozzánk legközelebb állók is.

Ennek az igének a nagy örömhíre a mai napon a mi számunkra az, hogy ahogyan Jézus megnyitotta a vak koldus szemeit, úgy a mi lelki szemeinket is meg tudja nyitni. Mert az Úr Jézus azt akarja, hogy lássunk. Lássuk a teljes valóságot. Lássuk a helyes utat, amelyik az életre vezet. Lássuk önmagunkat olyanoknak, amilyenek vagyunk. Lássuk meg egymást és legyünk tekintettel egymásra. Lássuk a láthatatlanokat is, a mi szerető mennyei Atyánkat; a mi Jó Pásztorunkat, az Úr Jézust, az általa elkészített feladatainkat.

Ez a vak ember néhány egyszerű, de életfontosságú lépés segítségével kapta vissza látását. Elsősorban hallott Jézusról. Bár ez nincs itt az igében konkrétan leírva, de egészen bizonyos, hogy hallhatott, mert amikor meghallja, hogy Jézus megy el arra, akkor kiabálni kezd: „Dávidnak Fia, Jézus!” Tudta tehát, hogy Ő a Messiás, ezt komolyan is vette és vállalta. Ott a járókelőktől sok mindent hallhatott. Talán még azt is hallotta, hogy ez a Jézus vakokat is meggyógyított. Akkor őt is meg tudná gyógyítani. És ez a jó hír, ez az evangélium, hogy van valaki, aki tudna rajta segíteni, hitet ébreszt a szívében. Elkezd bízni az ismeretlen Jézusban. Ez a hit vonzza Jézust. Aki egy picit is bízni kezd Őbenne és tőle várja a megoldást, azt Ő nem kerüli el. Ott megy el előtte, és akkor a vak koldus elkezd kiabálni. Azt olvastuk, sokan csitították. Hogyne tették volna, életve-

szélyes volt már akkor Jézust Messiásnak tekinteni. Már elfogatási parancs volt ellene, és mindazokat, akik Őt Messiásnak tekintették, kizárták a közösségből. A vak koldust azonban nem érdekli semmi. Ez soha vissza nem térő alkalom. Ő nem bánja, bármi legyen a következménye. Jézus az ő szemében Isten Fia, a Messiás, a Krisztus, ezért tud segíteni rajta. Jézus magához hívja, azonban egy különleges kérdést tesz fel neki: „Mit akarsz, hogy cselekedjem veled?” Vajon mit akarhatna? Nem biztos, hogy csak arra gondol ez a vak ember, hogy gyógyítsa meg őt. Hátha csak arra gondol, hogy adj egy kicsit több adományt, mint amit ezek az emberek adnak. Te próféta vagy, adj igazi nagy adományt, ne kelljen ide jönnöm egy ideig az út szélére. Jézus ennek a koldusnak a hitét vizsgálja, aki azonnal válaszol: „Uram, hogy lássak.” Ez a vak koldus az Isten Fiától isteni ajándékot kér. Nem egy kicsit komfortosabb vakságot, hanem látást. A nyomorúságának az alapjait kell megoldani, és alapvető, gyökeres, radikális megoldást csak Jézus tud adni. Jézus pedig látva ennek a koldusnak a hitét, visszaadta látását, aki ezután „követte őt és dicsőítette az Istent”

Jó, hogy ma is tapasztalhatjuk, hogy ugyanígy gyógyít Jézus. Ma is sokan így várják a számukra még egyelőre ismeretlen Jézustól a segítséget. De egyszer kiáltani kell mindenkinek. Egyszer el kell ezt mondani: „Jézus, Dávidnak Fia, könyörülj rajtam!” Vagy ugyanezt hasonló megfogalmazásban. A magunk egyszerű, sokszor ügyetlen, hozzá nem értő megfogalmazásában. Erre a hitre válaszol a mi Urunk, ajándékozva a lelki látást. És mi lesz azzal, aki lát? Meglátja először is Jézust. Meglátja benne az Isten Fiát. Rajta keresztül ismerjük meg a láthatatlan Istent. Aztán meglátjuk önmagunkat. Ez elég kiábrándító, de végre legalább a magunk elesettségében kezdjük látni magunkat. Egyszerre meglátjuk a másik embert. Fontos lesz a másik ember. Egyszerre világos lesz, hogy mit tehetek érte, mit adhatok tovább neki. Meglátja az ember az Istentől kijelölt feladatát. Valóban eljut egy tágas, szabad, gazdag életre.

Isten ajándékozzon meg minket azzal, hogy ha még nem látunk, akkor meglássuk végre, hogy nem látunk. Ezzel kezdődik, hogy feltűnik: sötétségben vagyok. És ne mondjunk le arról, hogy Ő el tud segíteni minket erre a gazdag, szabad, tágas életre, a vele való életre, és tudjuk Őt követni az úton egész életünkben. Ámen!

Gyenge Károly
Maradék, Délvidék

Jöjjetek, térjünk meg az Úrhoz

Alapige: Hóseás 6,1–3
Bibliolvasás: Jeremiás 31,1–7

Jöjjetek, térjünk meg az Úrhoz, mert ő megsebez, de meg is gyógyít, megver, de be is kötöz bennünket.

Két nap múltán életre kelt, harmadnapra föltámaszt bennünket, és élünk majd előtte. Ismerjük hát meg, törekedjünk megismerni az Urat! Eljövetele biztos, mint a hajnalhasadás, eljön hozzánk, mint az őszi eső, mint a tavaszi eső, mely megáztatja a földet.

Hogyha valaki venné a fáradságot és elolvasná Hóseás próféta könyvét elejétől-végéig, észrevenné, hogy Hóseás próféciai nagyrészt ítéletmondásból állnak. Isten ezt adta a próféta szájába, ez az ő feladata, hogy ítéletet hirdessen Izráel felett, hogy szemünk elé emelje gonoszságukat, Istentől való elpártolásukat. Amikor ilyen prófécákat hallott Izráel népe, és amikor mi is ilyen prófécákat olvasunk, akkor újból és újból megtudhatjuk, hogy teljes életünk Isten előtt zajlik. Nincs olyan tettünk vagy gondola-

tunk, amelyről Isten ne tudna. Amikor pedig életünk kiárad az Istentől meghatározott mederből – mint a folyók tavasszal –, és mindenfelé folyik az élet, minden irányba, kárt és pusztulást hozva maga után, olyankor Isten ítélete megtalál bennünket.

Hóseás ítéletmondása kegyetlennek tűnik. Lássunk csak egy néhányat közülük, csak úgy ízelítőként, hogy tudjuk, mennyire haragszik Isten az ember bűne miatt.

Eskiüdöznek és hazudoznak, ölnek, lopnak és paráználkodnak, betörnek, és vérontás vérontást ér! Ezért gyászolni fog az ország, és elalél egész lakossága a mezei vadakkal és az égi madarakkal együtt, még a tenger halai is halomra pusztulnak. (Hós 4,2–3)

Elpusztul népem, mert nem ismeri Istent. Mivel te megvetted ezt az ismeretet, én is megvetlek: nem leszel papom! Nem törödtél Istened tanításával, én sem törődöm fiaidal. (Hós 4,6)

Jaj nekik, mert elhagytak engem! Pusztulás vár rájuk, mert elpártoltak tőlem! Én megváltanám őket, de ők hazugságot beszélnek rólam. (Hós 7,13)

Elszáll, mint a madár Efraim dicsősége. Nem lesz szülés, sem fogamzás, sem terhesség! Ha fölnevelik is fiaikat, elveszem tőlük, nem lesz belőlük ember. Jaj lesz nekik, ha elfordulok tőlük. (Hós 9,11–12)

Bizony rettenetes dolgokat mond itt Hóseás próféta, rettenetes dolgokkal bízva meg őt Isten. Szinte a teljes megsemmisüléssel fenyegeti Izráelt, ha bűnével fel nem hagy, és Istenhez meg nem tér.

A mai igénk valójában nem más, mint a nép reakciója a próféciák szavaira. Kénytelenek választ adni. Mindenkinek választ kell adni, amikor Isten szólítja meg. Lehet, hogy nekünk sokszor úgy tűnik, hogy semmi közünk az ítéletet hirdető igékhez, de nagyon sok esetben nem így van. Lehet, hogy sokszor úgy gondoljuk, hogy mi most erre inkább nem adunk választ, de ezt sem tehetjük meg. Mert Isten azt mondja, hogy választanunk kell: Leszünk-e engedelmes gyermekei, vagy pedig elfordulunk tőle? Lehet, hogy úgy gondoljuk, hogy mi most erre nem adunk választ, és tényleg úgy tűnik, hogy nem adunk választ, mégis Isten látja a mi döntéseinket. Nem kell szóval választ adni Istennek, Isten előtt nem csak az fontos, amit mondunk, hanem Ő a mi életünkből fogja mindig kiolvasni azt, mi a mi feleletünk.

Egy héttel ezelőtt ígéretet tettünk Istennek. Teljes életemet Neki szentelem! Ez a kérdés hangzott el. S a válasz így hangzott az elmúlt héten is az itt ülők ajkáról: Ígérem és fogadom! Testvéreim, ugye tudjuk, hogy Istennek nem ez a két szó a fontos. Ugye tudjuk, hogy az a fontos, hogy azóta, az elmúlt vasárnap óta, ígéretünk szerint éltünk-e, vagy sem.

Persze most jöhet a kérdés, mint az első pünkösdi ünnepén, ahogyan jött Péter apostol és társai felé: Mit cselekedjünk, atyámfiai? Ha felmerül bennünk ez a kérdés, nyugodtan hajoljunk a Szentírás fölé, keressük abban a választ. Biztosan megtaláljuk! Sok választ találhatunk, én csak egyet hadd olvassak fel: *Térj hát meg Istenedhez, tartsd meg hűségesen a törvényt, és reménykedj szüntelenül Istenedben! (Hós 12,7)*

Térjünk azonban vissza a felolvasott igéhez. Mint mondtam, az ember választát olvastuk el, amit az ítélet szavai hallatán mond. Persze, ez csak egyik válaszlehetőség. Lehet, hogy valaki éppen az ellenkezőjét mondaná. Mégis, hogyha Istenhez szeretnénk tartozni, hogyha benne szeretnénk bízni, mert másban nem bízhatunk, akkor ajánlhatom, hogy válaszuk ez legyen: *Jöjjetek, térjünk meg az Úrhoz, mert ő megsebez, de meg is gyógyít, megver, de be is kötöz bennünket.*

Kedves testvérek, nekem nagyon tetszik ez az íge, majd azt is elmondom, hogy miért. Az újonnan alakult protestáns felekezetek közül egy néhányánál nagyon divatos, hogy a tagok a gyülekezet előtt elmondják valamelyik Isten-élményüket (hogyan talál-

koztak Istennel), elmondják, hogy ők mennyire hallgattak erre az Istenre, és hogy ők azóta megtértek az Úrhoz. Szeretném, hogyha minden ilyen bizonyágtétel igaz lenne, ha emberi dicsekvés és becsvágy nem vegyülne az ilyen vallomásokba. Azonban sajnos ez nem így van. Sokan a divat miatt tesznek bizonyágot. Azért, mert a másik is elmondta, hát én is elmondom.

Nekem ez az íge azért tetszik nagyon, mert nincs semmi személyes nagyolás benne. Egyetlen egy szóval sem mondja, hogy én megtértem az Úrhoz, nem mond olyasmit, hogy én mennyire jó és rendes voltam, hanem egy nagy kiáltás ez az íge: Jöjjetek, térjünk meg az Úrhoz. Nem azt mondja, hogy térjete meg, hanem hogy térjünk meg. Hiszen énnekem is van honnan megtérnem, mindannyiunknak van honnan megtérnünk az Úrhoz. Nem azt mondja, hogy mi jók vagyunk és az Úr ezért magához fogad. Nem, hanem: *Jöjjetek, térjünk meg az Úrhoz, mert ő megsebez, de meg is gyógyít, megver, de be is kötöz bennünket.*

Hogyha mi odafordulhatunk Istenhez, az nem azért van, mert kezdünk megjavulni, és most már jobbak vagyunk mint tegnap, hanem azért, mert Isten könyörült rajtunk. Lehet, hogy néha ver, néha megsebez a lelkünk mélyén, de könyörül is, gyógyít és bekötöz. Ezért térhetünk mi hozzá.

Emlékezzünk csak vissza, gondoljunk vissza az elmúlt esztendőkre. Ugye, hogy van olyan emlékün, amikor úgy gondoltuk, hogy Isten csapása van rajtunk. Sokszor szenvedés ért bennünket is, mint minden embert ezen a földön. Volt úgy, hogy úgy gondoltuk, hogy nem érdemeltük meg a büntetést, de olyan is volt, hogy tisztában voltunk vele, hogy Isten igazságosan cselekszik, amikor büntet. És miután így visszaemlékeztünk, térjünk vissza a jelenbe és próbáljuk meg mi is azt mondani, amit a próféta szavai mondanak. Mondjuk mi is egymásnak: Jöjjetek, térjünk vissza az Úrhoz. Ő visszafogad minket, akkor is, ha nem érdemeljük meg, Ő meggyógyítja sebeinket, bekötözi sérült lelkeinket. Jöjjetek, térjünk vissza az Úrhoz, mert Ő jó azokhoz, akik hozzá térnek.

A harmadik vers nagyon érdekes felhívással kezdődik: Jöjjetek, ismerjék meg az Urat, ismerjék meg Istenünket. Amikor úgy éreztük, hogy igazságtalanul büntet, akkor félreismertük Őt. Amikor úgy gondoltuk, hogy elfordult tőlünk vagy nem akar segítségünkre sietni a nyomorúság idején, akkor is félreismertük Őt.

Ismerjük meg Istent, kedves testvéreim, lássuk meg, hogy nem zsarnok Ő, hanem szerető Atya. Hogyan lehet megismerni Istent? Úgy, hogy szent Fiát, Jézus Krisztust ismerjük meg, mert Jézus azt mondta, hogy „aki engem látott, az látta az Atyát”; vagy azt, hogy „Én és az Atya egy vagyunk”. Ismerjük meg Őt, hogy Ő a hozzánk lehajló Isten. Karácsonykor Isten a porig hajolt, hogy onnan kiemelje gyermekeit. Nagypénteken pedig még annál is lejjebb hajolt, a holtak birodalmáig, a pokol fenekéig, hogy a halál és a pokol fogságában élőknek is szabadulást hirdessen és ajándékozzon.

Isten lehajlását mi magunknak is meg kell tapasztalnunk. Hogyha fájdalom között élünk, hogyha nyomorultaknak érezzük magunkat, hogyha gyászunk fájdalma nem hagy nyugodni és vigasztalást nem találunk, vegyük észre, hogy Isten lehajol a mi fájdalomunkig. Ismerjük meg Istent, mint Aki velünk együtt szenved, aki ennél többet is megtesz: érettünk és miattunk szenved.

Testvéreim, higgyük el, hogy sok gondunk és bajunk között, hiába reménykedünk másban. Másnál nem lehet szabadulást és enyhülést találni. Előbb vagy utóbb minden ember meg fogja tudni, hogy az egyetlen, akiben reménykedhetünk és bízhatunk: az Isten. Előbb, vagy utóbb. Miért ne lenne előbb! Minél előbb! Miért ne lenne az most! Itt van az idő, amikor egymáshoz kiálthatunk és egymásnak mondhatjuk: *Jöjjetek, térjünk meg az Úrhoz, mert ő megsebez, de meg is gyógyít, megver, de be is kötöz bennünket.* Ámen.

Mutasd meg nékem a te dicsőségedet

Alapige: 2Mózes 33,18–23
Bibliolvasás: János 1,1–14

Különös kéréssel fordul Mózes Istenhez: Kérlek, mutasd meg nékem a te dicsőségedet! Ebben a kérésben Istentől egy bizonyítékot és egyben biztosítékot kért a maga számára. Mózes ezt akkor kérte az Úrtól, amikor a Tízparancsolat kiadatása, illetve a két kőtábla összetörése és az aranyborjú szétzúzása után azon gyötrődött, hogy hogyan is vezesse a népet tovább az ígéret földje felé? Vajon a történetek után nem fogja őket magukra hagyni az Úr? *A mutasd meg nékem a te dicsőségedet* azt jelentette: bizonyítsd be az én számomra a Te jelenlétedet. Mózes nem Isten létének, hanem jelenlétének a bizonyítását kérte. Ezt ne tévesszük szem elől! Különben abba a tévedésbe estünk – amibe ma sokan beleesnek – tudniillik, hogy bizonyítsa be Isten nekünk, hogy Ő van! Az ilyenek arra hivatkoznak, hogy hogyan lehessen hinni egy láthatatlan Istenben? Vajon nem a tévedések sorozata származhatik abból? Milyen jó lenne, ha Isten megmutatná magát! Mennyi kétséget oszlatna így el. Még a hitetlenek is kénytelenek lennének hinni. Így nem lehetne Isten létét kétségbevonni, ha kézzelfogható, érzékelhető bizonyítékunk lenne Istenről!

Az ilyen okoskodás mögött maga a Sátán húzódik meg. Lehet az ilyen kívánság kihívás. Isten az ilyeneknek most nem mutatja meg magát. Majd: „minden szem meglátja őt, még akik általszegezték is” (Jel 1,7). Rettenetes lesz egy hitetlenül eltöltött élet után meglátni Istent!

Vannak, akik pusztá kíváncsiságból szeretnék látni. Isten azonban nem látványosság, nem érdekesség. Még az is helytelen, hogy Őt művészi módon kiábrázolják. Az így készült képek és szobrok egy csalóka, megtévesztő szemléletet nyújtanak Istenről. Az emberi művészet szempontjából lehetnek nagyon értékesek, de a hitet nem erősítik, sőt elferdítik.

Lehet valakiben azonban az a vágyakozás is, amely a Mózes lelkét eltöltötte. Azonban itt is ügyelni kell: a lelkeség a fontos, nem az érzékelés. Minden, ami érzékelhető, véges. Mindennek, amit nagyon biztosnak tartunk azért, mert látjuk vagy megfoghatjuk, egyszer vége lesz. Egyszer még az ég és a föld is elmúlik. Isten örökkévaló dicsőségét nem lehet mulandó dolgokba rögzíteni. Felfogni is képtelenek vagyunk. „Nagyobb az Isten a mi szívünkénél!” (1Jn 3,20) Számunkra lehetetlent ne akarjunk. Azért lehetetlen számunkra, mert Isten megtehetné ugyan, de az a mi veszünkét jelentené, amint Mózesnek is megmondta: „...nem láthat engem ember élvén...” (2Móz 33,20) Abba az embernek bele kellene pusztulnia. Isten nem akarja elveszíteni az embert.

Isten a Mózes kérését visszautasította, illetve nem úgy teljesítette, ahogy azt Mózes kérte. A hívó elől nem zárkózik el az Úr. „Ki kételkedőn boncolja őt, annak választ nem ad, de a hívó előtt az Úr megfaji önmagát!” *Megteszem, hogy az én dicsőségem a te orcád előtt menjen el.* Ezt a kijelentést csak úgy tudjuk megérteni, hogy Isten önmagából megmutat annyit, amennyit Mózes elviselhet, hogy el ne vesszen.

Te se akarj lehetetlent!

Isten „...hozzáférhetetlen világosságban lakozik, akit az emberek közül senki nem látott, sem nem láthat” (1Tim 6,16). Azért tartotta fontosnak Pál apostol, hogy ezeket írja Timóteusnak, hogy megóvja őt is, s minden Istent-keresőt is az esetleges tévelygés-

től. Pál apostol saját magáról tudta, hogy neki meg kellett vakulnia ahhoz, hogy megláthassa Jézust, nem a két látó szemével, hanem a hitével.

Isten azt mondta Mózesnek: kiáltom előtted az Úr nevét. Először meg kellett hogy hallja a szót. Ez a szó: az ige. „Kiáltó szó a pusztában” (Mt 3,3), így mondta Ézsaiás próféta, így Keresztelő János is. De így jelentette ki magát az Úr Illés próféta számára is. Azt mondta ugyanis Illésnek: „Jöjj ki és állj meg ezen a hegyen, az Úr előtt. És ímé ott az Úr volt elmenendő. És az Úr előtt megyen vala nagy erős szél, amely a hegyeket megszagatta és meghasogatta a kősziklákat az Úr előtt; de az Úr nem vala abban a szélben. És a szél után földindulás lett; de az Úr nem volt a földindulásban sem. És a földindulás után tűz jöve, de nem volt az Úr a tűzben sem. És a tűz után egy halk és szelíd hang hallatszék. És mikor Illés ezt hallotta, befedé az ő arcát palástjával, és kimenvén, megállá a barlang ajtajában, és ímé szózat lön ő hozzá, amely ezt mondá: Mit csinálsz itt Illés?” (1Kir 19,11–13) Ez a *kiáltás* azt jelenti, hogy olyan hangosan, illetve olyan halkán, ahogy a hívő lélek megértheti Őt.

És itt jó felfigyelnünk, hogy Isten nem az általunk megszokott és használt módon jelentette ki magát. Az ő neve itt: *könyörülök, akin könyörülök, kegyelmezek, akinek kegyelmezek*. Ki tehát Isten? A könyörülő és kegyelmes Úr. Ahol tehát az isteni könyörület és kegyelem nyilvánvalóvá lesz valaki számára, ott van maga az Úr. Ő ott és akkor gyakorol kegyelmet, ahol és amikor akarja. Teljhatalmú Úr Ő. Az ember nem idézheti meg, nem szólíthatja magához. Ő ott és akkor jelenti ki magát, ahol és amikor jónak látja. Nem mindig nekünk tetsző módon gyakorolja kegyelmét. Isten a legnehezebb perceinkben tűnik elő, mutatja meg magát, mint könyörülő és kegyelmes Isten.

Ki veszi észre, kinek mutatja meg magát? Aki a saját hitének erősítése végett kéri ezt. Nagyon komolyan arról van szó, hogy Isten benne van a világban, de a bűn megvakította az embert, s ezért az ember nem látja, nem láthatja Istent. Először könyörülnie és kegyelmeznie kell Istennek. Így kapja vissza a Sátántól megvakított ember a bocsánatban a látóképességét, hogy így ismerje fel és így ismerje meg kegyelmes és könyörülő Úrként Istent.

Isten megmondta Mózesnek, hogy mit tegyen, hogy megláthassa az Úr dicsőségét. *Ímé, van hely én nálam, állj a kősziklára!* Ahhoz tehát, hogy Isten dicsőségéből valamit észrevehessünk, megfelelő helyre kell állanunk: Kősziklára. Sem a hitetlenség posványán, sem a kételkedés homokján, csak a hit kőszikláján állva láthatjuk meg Isten dicsőségét. Ezen Isten még Mózeset is el kellett hogy rejtse: *a kőszikla hasadékába állítlak téged és kezemmel betakarlak téged, míg átvonulok*. A kőszikla hasadék a Istentől felkínált, védett hely volt a Mózes számára – ugyanúgy Illés prófétának is. Isten be is takarta, amíg átvonult, mert ha nem takarta volna be, az a legrettenetesebb ítélet lett volna Mózes számára. Bár Isten azt mondta, hogy *állj a kősziklára*, Mózes csak azt tehetett – az Úr azonban elrejtette őt a kősziklába. Az özönvízkor Noét a bárkába rejtette el Isten, így megmenekült az ítélet elől. A bárka az isteni ítélet kellős közepén hánytorgott, tehát Noé is benne volt az ítéletben, de mert a bárkában volt, ott megmenekült. Isten így gyakorolta Noén a kegyelmet. Mózeset, majd később Illést Isten a kősziklába rejtette el, míg átvonult a hegyeket megszagató és a kősziklát is meghasogató szél, majd a földindulás, és végül a tűz. Milyen csodálatos felismerés, igazi mennyei látás volt Pál apostol számára, amikor rájött, hogy „Az a Kőszikla pedig a Krisztus volt!” (1Kor 10,4) Így meglátni Őt, ahogy Pál apostol látta, a legcsodálatosabb látás, amiben embernek része lehet.

Isten neked is azt mondja: állj a Kősziklára – azaz a Krisztusra! A Krisztusra felépített élet védettséget és biztonságot jelent az embernek. Semmi más! A Kőszikla hasadék: könyörület és kegyelem. Amikor Mózes rácsapott a vesszőjével, a kőszikla megha-

sadt és víz ömlött ki belőle, hogy éljen és el ne pusztuljon a nép. De ez a Kőszikla nem más, mint a dárdával megsebesített Krisztus. Rejtőzz el a Krisztus sebeiben, hogy megmenekülhess Isten ítéletétől. Igen, Isten maga, Krisztus maga rejt el az ő sebeibe az isteni ítélet elől. Isten haragjának a vihara, Isten ítélete a kőszikla is, Krisztust is meg-hasogatta, de aki Benne rejtőzött el, azt megkíméli a kegyelem.

Orcámat nem láthatod, mondta az Úr. Miért? „Nem vala ábrázata kívánatos!” (Ézs 53,2) Nem volt isteni a kinézése. Isten a szenvedő Krisztusban rejtette el az arcát, de Benne rejtette el az embert is, kinek megmutatja magát.

Amikor Krisztust megfeszítették, sötétség borította el a földet – Isten elrejtette arcát – és földindulás rázta meg a helyet. Aztán? *Azután kezemet elveszem rólad, és hátulról meglátsz engem, de orcámat nem láthatod.* A hátulról azt jelenti: miután elhaladt az ítélet. Nem az ítélő Istennel kell szembekerülnünk, hanem a hátrahagyott kegyelemből kell élned! Erre mondhatta János apostol: „láttuk az ő dicsőségét!” (Jn 1,14) Nemcsak a Thábor-hegyén, hanem a kereszten, a húsvét reggelén, a mennybemenetelkor. Az ő dicsősége: győzelem a bűn, a halál, a kárhozat felett.

Mutasd meg nekem a te dicsőségedet! – mondta Mózes. Te szeretnéd-e látni? Állj a Kősziklára. Még mindig van hely Istennél számodra is. Ha Reá tettet az életedet, Ő elrejt magában. S amikor eljön a nagy ítélet, elvonul előtted, nem fog ártani neked. *Azután elveszi kezét az Úr, s te megláthatod Őt!* Ámen.

Visky János

Kolozsvár–Bulgária-telep

Isten nélkül a világban

Alapige: Efézus 2,11–13

Bibliailvasás: Róma 3,12–18

Ebben az üzenetben Pál apostol a Kis-Ázsia egyik nevezetes városában, Efézusban, az első század második felében élt keresztyéneknek írt, és emlékeztette őket arra, hogy egykor hogyan éltek, ugyanakkor hálára serkentette őket azért, hogy most Krisztus által más életet élhetnek. Egykor! Bárcsak *múlt időben* lehetne érvényes reánk is: egykor pogányok voltunk.

Efészusról sokat olvasunk az Újszövetségben. A Jelenések könyvének elején van egy olyan levél, amit egykor Jézus János által küldött Efézusba. Ebben az volt a panasza az Úrnak az efézusi gyülekezetre, hogy az első szeretetét elhagyta. Pontosabb értelmezés szerint az elsőrangú szeretetét elhagyta. Ezért kérte tőlük sürgetően, hogy újból forduljanak vissza az Úrhoz, azaz térjenek meg. Pál apostol alapigénkben a még korábbi állapotra utal. Emlékeztetve az efézusiakat, hogy legelső megtérésük előtt pogányok voltak. Abban az időben Isten nélkül valók voltak a világban, vagy az új fordítás szerint Isten nélkül éltek a világban. Ez egyben azt is jelentette; hogy reménység nélkül éltek.

Micsoda állapot ez: pogányok, Isten nélkül és reménység nélkül valók. Ez a sötét lelki háttér tarthatatlan. Ahol ezt Isten észleli, ott tenni akar valamit, hogy ez megváltozzon. Ezért szólította meg egykor Pál apostol által az Efézusban élő embereket, hogy fölragyojjon ebben a sötét lelki háttérben a krisztusi világosság. Efézusban nagy volt egy pogány istennőnek, Dianának a kultusza. Hatalmas szentély működött ott. Úgyes kézművesek Diana istennő szobrocskáit készítették, virágzott a kultuszi üzlet ebben a mozgalmas városban. Pál apostol egyik missziói útja alkalmával hónapokig ott szolgált. Ennek az lett az eredménye, hogy rengeteg ember elégette az utcán rakott máglyán a varázskönyveit. Egy látványos fordulat következett be, amikor az evangélium világos-

sága beragyogta azt a lelki sötétséget, amit ezzel a néhány szóval jellemez az apostol: egykor pogányok voltatok, reménység nélkül, Krisztus nélkül, Isten nélkül éltetek e világban.

Testvéreim! Azt hiszem, hogy ez az egykori korrajz szinte egy az egyben áthozható a mi időnkre, s talán még sötétebb tónusokkal lehetne megrajzolni a mi mai világunk szellemiségét, vagy azt a már rég nem keresztyénnek nevezhető európai világot, amiben nekünk is élnünk kell. Hatalmas változásoknak vagyunk a tanúi, ahol összeomlott egy istentagadó társadalom, csakhogy annak mély ideológiai szellemi nyomai folyamatosan terhelnek minket. Most pedig kialakulóban van egy másik szellemi-társadalmi képlet, az Európai Unió, aminek irányába sokkal több reményt fűz sok ember, mint a letűnőben levő társadalom irányába egykor. Csakhogy egyre több fájdalmas jele van annak, hogy ennek a kialakulóban levő új társadalomnak az embere egyre inkább úgy él, mint egykor az efézusiak: Isten nélkül, Krisztus nélkül, hit nélkül, s ezért reménység nélkül is.

A legújabb kimutatások szerint a biztonságosnak tudott német társadalomban is egyre többen szenvednek a félelemtől és a szorongási tünetektől. Hozzá jön még ehhez az is, hogy egyre bizonytalanabb a gazdasági helyzetük. Más téren is bajok vannak. Egy berlini iskolának a tanárai iskolájuk bezárását kérik, mert olyan erőszakos a tanulók fellépése, hogy egyszerűen lehetetlen már az iskolában dolgozni.

Pogányok voltatok – mondta Pál. Ha ma írna levelet az európai posztkrisztianus társadalom emberének, akkor ezt ma jelen időben mondaná. Újra pogányok lettetek, megint Krisztus nélkül valók vagytok, Isten nélkül rendezitek be élteteket. Lásd: keresztyénnek tudott országok mai parlamentjei hoznak egyre képtelenebb törvényeket, melyek alapján szabadon lehet eldobni élettől duzzadó magzatokat, vagy akár szabadon sterilizáltathatja magát a 18. évét betöltött leányzó, hogy soha gyereket ne szüljön. Az ún. nagy szabadság jegyében ma már mindenki azt csinál, amit akar. Csakhogy közben egyenesen fölszámolja a jövőt.

Olvassunk olyasmit, hogy Kínában egyre több a halálos kivégzés a börtönökben. S noha az emberjogi szervezetek egyre hangosabban tiltakoznak ez ellen, Kínában azért nem akarják eltörölni a halálbüntetést, mert a kivégzett emberek szerveivel nagyon virágzó kereskedelem zajlik. S ebben sokan érdekeltek.

Mi talán kihúznánk magunkat, azt mondva, hogy minket nem érint az ilyesmi, ráadásul Kína is távol van tőlünk. Olyan iskola még nincs nálunk, aminek bezárását a diákok erőszakossága miatt kérnék a tanárok. De olyan osztályról már tudunk, ahonnan sírva megy ki a tanárnő, mert a diákok fegyelmezetlensége miatt képtelen megtartani az órát. S minden jel arra mutat, hogy előbb-utóbb a mi társadalmunkra is elmondható lesz: Isten nélküli társadalom.

Olvassuk azt is, hogy egy 46 éves brit férfi hét élettársával él egy fedél alatt, s azzal indokolja ezt az életmódját, hogy ő egy ótestamentumi királynak a reinkarnációjaként él a 21. században.

Egykor pogányok voltatok. Vajon minket nem fenyeget-e ez az új pogányság? Ehhez hozzátartozik a pénz utáni eszeveszett hajsza, aminek oltárán egyre több család áldozza fel a gyermekeit. A pénz istene ugyanis egyre több áldozatot követel. Ehhez kapcsolódó háttorzongató hír a következő: Máramaros vidékén vannak olyan községek, ahol az aktív lakosság 70–80 százaléka Nyugat-Európában dolgozik. Rengeteg szülő úgy van kint, hogy az itthon hagyott gyermekek évek óta hányódnak a rokonoknál, vagy legtöbbször az utcán. Iskolakerülőkké válnak, erőszakoskodnak, és az erőszak áldozatává válnak. Spanyolországban dolgozó máramarosi fiatal emberek térnek vissza itthon töltött szabadságukról Spanyolországba, s útközben megállnak Párizsban egy kicsit szórakozni, hiszen már van rá pénzüik. Többek között ellátogatnak egy bordély-

házba is. Amikor az egyik fiatalembert ki akarják szolgálni egy hölgygel, megdermedten látja azt, hogy szembe jön vele a saját húga, akiről úgy tudta, hogy egy francia családnál gyermekeket felügyel. Mi ez, ha nem az újpogányság háborzongató jele?

Testvérek, ha nem figyelünk nagyon arra, mit mond alapigénk második része, s a mi gyermekeink nem fogják komolyan venni, hogy közel kell kerülnünk Istenhez Krisztus vére által, s hogy lehet életet élni ebben az elanyagiasodó és démonizálódó világban, akkor bizony ez az Isten-nélküliség olyan pokoli mélységet fog megnyitni, amelybe akár a mi gyermekeink is belezuhanhatnak.

Reménység nélkül valók voltatok – mondja Pál az efézusiaknak. Nézzük csak meg, manapság mennyi reménytelen ember van, akár a fiatalok között is. Noha a határok megnyíltak, sokfelé jó pénzeket lehet keresni, de az a nagy kérdés, hogy akik egyre távolabb lesznek a szülőföldtől, az anyanyelvű közegetől, a hitközösség megtartó erejétől, mihez kerülnek majd közel? Most pedig – azt mondja Pál apostol –, adjatok hálát azért, hogy Krisztusban közel lehettek Istenhez: az ő vérének, hatalmas életáldozatának árán. Közel lehettek Istenhez!

Manapság egyre több, már széthullóban levő életű embertől hallok kifogásként, védekezésként, öngazolásként azt, – de én hiszek Istenben. A minap is volt egy ilyen megrázó élményem, amikor az utcán összefutottam egy részeg emberrel, aki, amikor felismert engem, rögtön ezzel védekezett: de én hiszek Istenben. Csakhogy távol van ettől az Istentől. Ezért él olyan életet, amelyet. S annak, akinek nincs köze az élő Istenhez, Jézusban megbékélve vele, annak nincs élő reménysége. Nem elég hinni Istenben: élő hitre, s ennek nyomán élő reménységre kell jutni. Az a nagy kérdés, hogy távol vagy-e attól az Istentől, akiben hiszel, vagy közel kerültél-e már Krisztus vére által ehhez az Istenhez?

Jaj, van sok templomba járó ember is, akinek a Krisztus vére még semmit nem jelent, s a lelke még soha nem rendült meg a Krisztus keresztye alatt arra a felismerésre, hogy ez az ártatlan vér érette is hullt. Az ő huncutságaiért, kétszínűségeiért, alakoskodásaiért, az irigykedéséért, a hazugságaiért is hullt. Ezeket a polgári hatóság nem bünteti. Ezekért nem idéznek a törvényszékre, nem zárnak a börtönbe. De, amikor egy könnyelmű, meggondolatlan szóval beledőf valaki a másik ember lelkébe, az ilyen ember miféle viszonyban van Istennel? S közben, ha ő maga bajba kerül, rögtön ezt az Istent kiáltja: csak most segíts!

Ha végigmegyünk egy kórházban a súlyos betegek részlegén, olyan érdekes dolgokat lehet tapasztalni! Szinte mindenki hívő emberként nyilvánul meg. A lelkész látogatását, egy imádságot, egy bibliai idézetet szinte mindenki szívesen fogad egy olyan helyzetben. Az is, aki talán korábban káromolta Istent, soha nem lépett be egy templomba, Bibliát sem vett addig a kezébe. De, amikor nagyon szorít a helyzet, akkor kezd az ember Isten után kapkodni.

„Közel kerültetek a Krisztus vére által Istenhez” – mondja Pál. Tetszik nekem ez a fogalmazás: „közel kerültetek” Érzékelhető ebből az, hogy nem saját erőből, nem a térden kúszó, önkorbácsoló vallásos teljesítmény, sem nem pénzadomány által kerültek közel Istenhez, hanem úgy, hogy valaki közel jött hozzátok. Krisztusban a testté lett isteni szeretet ment olyan közel hozzátok, hogy Isten megérintette akár a halálosan fertőző leprás beteg testét is. Ennyire közel jött hozzánk: hogy megérintve ajkadat, megtisztítsa minden szennyes beszédőtől, kétértelmű vicctől, sértő, tüskés szótól. Tiszta beszéded, világító életed, vigasztaló szavad nyomán észleljék a körülötted élők, mennyire közel jött hozzájuk is Isten tebenned. Ez a világ sóvárogva várja Isten fiainak a megjelenését. Ha te nem vagy többé Isten nélkül, Krisztus megtartó hatalma nélkül, reménység nélkül, akkor Isten általad tudja csillapítani a világ sóvárgását.

Egy mese arról szól, hogy játszadoznak az ördögfiókák. Volt közöttük egy, aki se-hogy sem hagyta magát felingerelni. A legdurvább sértő szavakkal illették ördögtársai, s mégsem tudták kihozni a sodrából. Amikor azonban valamelyik odakiáltotta neki, hogy olyan vagy, mint egy ember, akkor ezt hallva, éktelen haragra gerjedt. Igen, mert egy Isten nélküli, Krisztus nélküli, reménység nélküli ember az ördögnél is rosszabb. S bizony, ezért akarja Krisztus a távolvalókat közeliékké tenni az ő vére által. Figyeljük meg, milyen eszközt vet be Isten, hogy a távolvalókat közeliékké tegye, hogy ellenségeit megbékéltesse önmagával, hogy a tékozlókat hazaérkező és bocsánatot nyerő fiakká tegye. Az Ő egyszülött Fiának véré, életét veti be eszközül, hogy legyen mi összekösse a szent Istent a bűnös emberrel. Legyen, ami áthidalja a nagy szakadékot közted és Isten között, s otthon érezd magad nála, Krisztusban élő reménységre jutva. Ámen.

Elemózsia

Egyszer nagyon régen, egy angliai faluban rongyos ruhába bugyolált asszonyka kószált és elemózsiáért kopogtatott a házak kapuin.

Nem volt nagy szerencséje. Voltak, akik nekitámadtak, voltak, akik a kutyáikat uszították rá. Előfordult, hogy penészes kenyérdarabokkal és rothadt krumplival dobálták meg.

Csak egy idős házaspár engedte be a házába a szegény asszonyt, ők a falu szélén laktak egy kis házban.

– Úlj le egy kicsit és melegedj meg! – mondta az öregember, amíg a felesége egy bögre tejet és egy nagy szelet kenyeret tett az asszony elé. Közben az kényelmesen elhelyezkedett, az öregek történeteikkel szórakoztatták.

Másnap a faluban különös dolog történt. Küldönc érkezett a királyi palotából, és minden családnak átnyújtott egy vacsorára szóló meghívót.

A váratlan meghívás nagy zűrzavart okozott, de a falubeliek ünnepi díszbe öltözve már délután megérkeztek a kastélyba. Egy nagy ebédlőteremben kapott helyet mindenki.

Amikor helyet foglaltak, a libériás inasok megkezdték a fogások felszolgálatát, ám rögtön csalódott és rosszul lepezett moraj hallatszott mindenünnen. Az emberek látták, hogy a szorgos pincérek krumplihéjat, köveket, penészes kenyérdarabokat tettek a tányérokra. Csak a sarokban ülő öreg házaspár elé kerültek ízletes ételek.

Egyszer csak belépett a terembe a rongyokba öltözött asszony. Mindenki elhallgatott.

– Ma – mondta az asszony – pontosan ugyanazt találjátok a tányérotokon, amit én kaptam tőletek. Kibújt szakadt rongyaiból. Ő volt a Királynő.

Konfirmációi prédikáció

Bak Áron
Kecset-Kisfalud

A kegyesség haszna

Alapige: 1Timóteus 4,7b–8
Bibliolvasás: 5Mózes 27,1–10

Kedves Testvéreim, a szentleckében hallottuk, hogy Isten népének emlékköveket kellett felállítania és azokra az emlékkövekre rá kellett írnia az Isten törvényét. Ennek a parancsnak az volt a célja, hogy mindig a nép szeme előtt legyen, mindig emlékeztesse őket arra, amit Isten cselekedett velük. A mai alapige kifejezését használva, azért kellett felírni Isten törvényét, hogy a nép gyakorolja magát a kegyességre.

A konfirmáció alkalma ilyen emlékünnap a mi számunkra, testvéreim, s ahogy az emlékkövekre fel volt írva az Isten törvénye, most úgy hangzik hozzánk az ige. A konfirmáció mindig emlékeztető ünnep. A gyülekezet közösségében az ifjak a konfirmálással elérkeznek életük döntő fordulatához. Magukra veszik, magukra vállalják azt a kötelezettséget, melyet annak idején a keresztelekor gyermeki erőtlenségük miatt képtelenek voltak magukra venni, s helyettük szüleik és keresztszüleik vállalták azt. Ezeknek a konfirmándus ifjaknak a megkeresztelekor ők tettek vallást a hitükről, hogy hisznek az egy örök igaz Istenben, a teljes Szentháromságban, és egyben fogadalmat tettek arra, hogy ezeket a gyermekeket az Anyaszentegyház áldott közösségében nevelik, míg ők személyesen vállalják magukra ezt a kötelezettséget. A konfirmáció alkalma ezért emlékeztető ünnep, Testvéreim. Emlékezetes nemcsak a konfirmálók számára, hanem az egész gyülekezet részére is. Ezen az emlékeztető ünnepen halljuk Isten ígését: gyakorold magadat a kegyességre, mert a test gyakorlásának kevés haszna van, de a kegyesség mindenre hasznos, meglévén benne a jelenvaló és a jövő élet ígérete.

Isten ígéjének a biztatása annak alapján hangzik, amit Isten mindannyiunkért véghez vitt. Mert Isten nem érdektelenül és nem szenvtelenül nézi az emberi életünket, sorunkat, hanem részt vesz belőle a maga isteni mivoltában. Ennek bizonyosságát adta Jézus Krisztusban. Ő az előnkbe adott bizonyosság, melynek alapján halljuk, hogy nekünk magunkat gyakorolnunk kell a kegyességre. – A kegyesség, Testvéreim, Istennek tetsző életfolytatás, és nem csupán az istentiszteleten való részvételt jelenti. Semmiképpen sem merülhet ki abban, hiszen kiterjed egész életünkre. A kegyesség ezért az életfolytatást jelenti, amely egészében véve Isten szeme előtt van. Minden benne foglaltatik. Természetesen kérdés, hogy mi tudunk-e olyan életet folytatni, amely tetszik Istennek. Azt tanultuk meg a konfirmándus ifjakkal, és annak idején mi magunk is megtanultuk: természet szerint hajlandók vagyunk Isten és felebarátunk gyűlölésére. Akkor egyáltalán van-e lehetőségünk, képességünk, akár merészségünk arra, hogy olyan életet folytassunk és gyakoroljunk, amely kedves Isten előtt. De ugyanakkor mindannyian azt is megtanultuk a Kátéból, hogy igaz hit által Jézus Krisztusba oltatva és minden jótéteményét magunkhoz kapcsolva tudunk olyan életet folytatni, amilyent Isten kedvel és amiben örömet lel. A konfirmáció ünnepén ezért hangzik így az ige, biztatva minket, hogy gyakoroljuk magunkat a kegyességre. Folytassunk olyan életet, amely kedves Isten előtt. – Az Ótestamentum elénk adja, hogy Isten miképpen szabadította meg az ő népét Egyiptom földjéről, a szolgálat házából. Gondoskodott arról, hogy legyen valaki, aki véghez viszi ezt a szabadítást. És ez a gondoskodás odáig kiterjedt, hogy a szabadí-

tó, akit az édesanyja kicsiny gyermekként a Nílus vizére tett ki, mert már nem volt biztonságban az emberek előtt, csodálatos módon meneküljön meg. Épp az ország uralkodójának, a fáraónak a leánya találta meg és fogadta gyermekül. Isten gondoskodásából az ellenséges uralkodó család a szabadítás eszközévé vált. Isten szabadításának a rendeje szerint a megmentett gyermek visszakerült a szülői házhoz, ahol megtanulta Isten nevét, megismerte Isten kegyelmes cselekedeteit és megtanulta imádni Istent, szeretni népének a közösségét. Mikor pedig annyira felnövekedett, akkor az uralkodóházhoz került, hogy megtanulhassa mindazt, amelyre egy nép vezetéséhez szükség van. De aztán menekülnie kellett Midián pusztájába. Ott el akarta felejteni mindazt, amit megtanult, amiben korábban gyakorolta magát. Nem akart többé tudni arról, ami eddig történt. Isten azonban nem engedte. Az égő csipkebokorban hívta el és küldötte: vállalnia kell népének szabadítását, ki kell vezetnie őket a szolgálat házából. Így tanulta meg az Ótestamentum bizonyossága szerint ez az Istentől rendelt szabadító, hogy a kegyességet gyakorolni kell, és a kegyesség gyakorlását nem lehet abbahagyni. Folytatni kell az Isten színe előtt az Istennek tetsző életet. Igazán méltó feladatot ró reánk Istennek ígéje ezen a konfirmációi ünnepen.

Előnkbe adja az ige a kegyesség gyakorlásával kapcsolatban még azt is, hogy az Isten előtt folytatott és neki tetsző élet nem csak a test gyakorlásából áll. A test gyakorlása röviden a felebaráti szeretetet jelenti. – Ezt Isten törvénye követeli tőlünk: szeresd felebarátodat, mint magadat. Jól tudjuk, mennyi önmegtadással jár ez, mennyi áldozatkészséggel és a másik ember megértésével. Rendkívüli értéket jelent, testvéreim, a test gyakorlása, a felebaráti szeretet. Mégis azt mondja róla Isten ígéje, hogy kevés haszna van. Kevés haszna van azért, mert arra szoktuk felhasználni, hogy megnyugtassuk vele a lelkiismeretünket. – Keresztelő János az Újtestamentum bizonyossága szerint a legnagyobb volt a próféták között azért, mert közvetlenül neki kellett előkészítenie Krisztus jövetelét. A kegyesség gyakorlásával készült fel erre a szolgálatra. És jól gyakorolta ezt a kegyességet, amikor hirdette Isten népének az ítéletet és a bűnbánat keresztességét. Eleget tett Isten törvényének: szeresd felebarátodat, mint magadat. De ez a szolgálata mégis csak a test gyakorlásának bizonyult akkor, amikor elbizonytalanodott Jézus Krisztus felől. Elküldötte hozzá a tanítványait és megkérdezte, hogy te vagy-e az eljövendő, vagy mást várunk? Mert másképpen képzelte el Isten szabadítását, azt a Megváltót, akit Isten küld az embereknek. Nem úgy képzelte el, ahogy el is jött Jézus Krisztusban. Az elbizonytalanodása mutatja, hogy milyen kevés a haszna, ha a kegyesség gyakorlását csak a felebaráti szeretetnek fogjuk fel. – Az egyház történetében, a középkor idején lépett fel egy rendkívüli prédikátor: Savonarola. A világtól elzárkózva nevelkedett és kárhozatnak ítélte mindazt, ami a világhoz tartozott, annyira, hogy pusztulásra ítélte még a műalkotásokat is. Tiszta volt a lelkiismerete önmaga előtt, pedig csak kevés haszna volt annak, ahogy ő gyakorolta a felebaráti szeretetet. Mert a test gyakorlásának kevés haszna van. A test gyakorlásának, a felebaráti szeretetnek együtt kell haladnia az Isten szeretetével. Egyáltalán nem hiábavaló, testvéreim, ahogy a konfirmációi előkészítők tanultuk: nekünk igaz hit által Jézus Krisztusba kell oltatnunk, és minden jótéteményeit magunkhoz kell kapcsolnunk, mert csak így tudjuk jól gyakorolni a kegyességet.

Az ige szerint a kegyesség gyakorlásának két biztosan felismerhető jele van: a jelenvaló életnek és a jövő életnek az ígérete! Az ilyen és így gyakorolt kegyesség mindenre hasznos. Nemcsak a jelenvaló életre, hanem a jövő életre nézve is. Fontosabb a mi számunkra a jelenvaló élet ígérete, hiszen azért munkálkodunk készségesen, azért fáradozunk, és ha lesz eredménye, akkor jogosan tölt el az öröm, mert tudjuk, hogy nemcsak magunkért, hanem a ránk bízottakért, a mi szereteteinkért is munkálkodunk. A jelenvaló életnek az ígéretét akarjuk megnyerni, vagyis megvalósítani. Hasznos erre a

kegyesség gyakorlása. De nemcsak erre. Éppen az ismerteti meg az igazi kegyességet, hogy ezen túlmenően és ezzel együtt a jövő élet ígéretére nézve is haszna van. – Abban áll, testvéreim, a jövő élet ígérete, hogy mi nemcsak ilyen ünnepi alkalmakkor tudjuk magasztalni Istent, hanem az örökkévalóságban is megengedtetik nekünk annak alkalma és lehetősége. Hogy az a magasztalásunk, amellyel most Isten felé fordulunk, akkor hiánytalan és tökéletes legyen. Benne semmi fogyatkozás ne találtassék, mint a jelenvaló életben. – A zsoldárfordító Szenczi Molnár Albert leírta a naplójában, hogy első gyermeke volt szüleinek. Édesapja pedig, aki faragó molnár volt, afölötti örömeiben, hogy fia született, szekercéjét nyújtotta a bölcsőben fekvő gyermek felé azzal a reménnyel, a jelenvaló életnek azzal az ígéréssel, hogy már van, aki folytatni fogja az ő szolgálatát. Aztán a kegyesség gyakorlása oda vezetett, hogy nem csak a jelenvaló élet ígérete teljesedett be a gyermek Szenczi életében, mert valóban megtanulta apja mesterségét, hanem a jövő élet ígérete is. Mert nemcsak azt tanulta meg, amit az apja neki átadott, hanem elméjének pallérozásával már iskolás gyermekként részt vett abban a munkában, amely az első teljes magyarnyelvű Biblia kinyomtatásához vezetett. Később pedig, vándorlásai folytán a tudomány szolgálatában tudta magát gyakorolni az igazi kegyességben, a jövő életre szóló ígéretekre nézve is. Nem volt könnyű szolgálat ennek a teljes értékű kegyességnek a gyakorlása. A harmincéves vallásháborúban egy németországi útja során a saját protestáns hittestvéreinek katonái vetették kínvallatás alá, megcsigázták, mert kémkedéssel gyanúsították. De akkor is tudta, hogy a teljes értékű kegyesség gyakorlása mindenre hasznos, nemcsak a jelenvaló életre, hanem a jövő élet ígéretére is.

A jelenvaló élet és a jövő élet egyformán értékes Isten szemében. Isten ígéje ezt mindannyiszor elének tárja. Most is arra tanít, hogy gyakoroljuk magunkat a kegyességre, mert az mindenre hasznos. Mert abban egyformán megvan a jelenvaló és a jövő élet ígérete. Érdemes folytatnunk azt az életet, amely kedves Istennek a színe előtt.

A mi konfirmáló ifjaink előtte állanak nemcsak a jövő élet, hanem még a jelenvaló élet ígéretének is. Isten ezzel a kegyesség gyakorlására vonatkozó tanításával nem akarja őket elriasztani a jelenvaló élet ígéretétől, az életnek az örömeitől. De azt akarja, hogy ennek a jelenvaló életnek az ígéretét és örömeit mindig helyesen, az ő akarata szerint jól tudják értékelni és értékesíteni! Ennek az ígének a figyelmeztetése alapján láthatjuk, hogy mennyire nem szabad semmit sem eltékozolnunk a jelenvaló életből, hisz minden értékünk, adományunk, képességünk, erőnk, szépségünk mind-mind Istentől van. De azt is jól kell látnunk, hogy nemcsak ennyiből áll a mi életünk, hanem az ennél több. Mert mi nemcsak ebben a földi életben reménykedünk a Krisztusban. Mert ha csak a földi életünkre nézve van benne reménységünk, akkor minden embernél nyomorultabbak vagyunk. Nekünk a jövő életre nézve is reménységünk kell legyen Krisztusban. Ezért kell magunkat gyakorolnunk a kegyességben.

A konfirmándusok most is, ezelőtt, meg ezután is elkezdik gyakorolni magukat a kegyességben. Begyakorolják az Istennek tetsző életfolytatást. De azt nem szabad abahagyni. Aztán a konfirmándusaink, annak ellenére, hogy mostantól kezdve egyházunk önálló tagjainak számítanak a mi bevett szokásaink szerint, egy darabig mégis gyermekek. Olyan gyermekek, akiknek sok-sok tanácsra van szükségük, akiknek sokszor kell még útbaigazítást adnunk, gondoskodnunk kell róluk, akik még nagyon sok szeretetet várnak nemcsak a családjuk részéről, hanem az egyháztól is. Hogy mindezt megadhatjuk, számukra még továbbra is áldássá lehessünk, nekünk is gyakorolnunk kell magunkat a kegyességben! Konfirmáció ünnepén ezzel a felelősséggel kell lássuk magunkat, s a konfirmáló ifjaink életét. Ennek megfelelően jószívvel kell fogadnunk Isten ígétjét: gyakoroljuk magunkat a kegyességre. Mert csak ezzel az Isten szerint folytatott élettel tudunk tovább is jó szolgálatot végezni. Ámen.

Prédikáció sákramentumos istentiszteletre

Úrvacsorai igehirdetés

Dr. Victor János

A még csodásabb átváltozás*

„... a pohárt is vette...”
1Kor 11,25

Amikor az úri szent vacsora elején Jézus „vette a kenyeret”, az mintha az Ő kezében megváltozott és egészen új értelmet nyert volna. Különben a legmindennapibb dolog. Az Ő érintésére egyszerre a megváltás csodálatos üzenetét hirdető sákramentumi jellé válik. Azonban még ennél is csodásabb az az átváltozás, ami a pohárral történt, amikor „azt is vette”. A kenyér utóvégre ettől a sákramentumi jelentéstől eltekintve is szent dolog. Csak nyegle ember tekinthet reá tiszteletlen közömbösséggel. Nehéz munkára áldásul termette az Isten földje és mindig áldás is marad. Lehet vele úzérkedni, lehet érette marakodni, de akármilyen bűnös kezek nyúlnak is hozzá, nem tudják kivetkőztetni abból a mivoltából, aminek Isten szánta: megmarad tápláló jótéteménynek. Mindig csak élet fakad a nyomán és sohasem romlás. De másképpen áll a dolog a pohárral. Az az ital, ami benne aranylik, szintén Istennek ajándéka fáradságos emberi munka révén, és ezt is jótéteményül szánta a Teremtő nekünk, embereknek. De mivé lett a mi kezünkön! Hány egyén pusztulásának, hány család elzüllésének, mennyi társadalmi és nemzeti romlásnak lett már okává – a pohár. A legszembeszökőbb példája annak, hogy mint él vissza az ember az Isten teremtettségével és mint fordítja a bűn az ember kárára azt, ami javára adatott. A színében mintha a kárörvendő pokol tüze fénylenék és a csengésében mintha a Sátán kacagna, akinek sikerült eltorzítani az Isten teremtett világát. Valósággal jelképe a bűn csalárdságának: örömet kínál, pedig végül gyászt szül; azzal ámit, hogy szabaddá tesz gondtól, bánattól s aztán csak annál kísértetiesebben uszítja reá áldozataira a lelkiismeret-furdalásainak, az életundornak, az olthatatlan szenvedélynek zsarnoki hatalmait. Valóban nem szolgált reá a pohár magában véve, hogy tisztelettel és áhítattal tekintsünk reá.

És Jézus mégis „a pohárt is vette”. S az Ő kezében az valami egészen mássá változott. Előtte nem volt lehetetlenség. Amit Ő megragadott, ha azt a bűn még oly mélyre aljasította is le, nagyon magasra föl tudta magasztalni. Amit az ember keze kiforgatott isteni rendeltetéséből, azt Ő másodszor is visszájára tudta fordítani, hogy megint igazi szentségben ragyogjon és isteni értelmet nyerjen, így lett a pohárból is sákramentumi jel.

Most már nekünk, az Úr asztala vendégeinek, homlokegyenest az ellenkezőjét hirdeti annak, amiről máskor szokott beszélni. Nem az ember eszén túljáró család bűn képviselője többé, amely élet italának hazudja magát, hogy végül a halál karjaiba vezet; hanem az emberi értelmet meghaladó kegyelemnek a szószólója, amely a halál áldozatához hívogat, hogy azon keresztül mégis az étellel ajándékozzon meg. A miéretünk kiontott vért ábrázolja. Gyászt és fájdalmat hirdet. És mégis, aki ismeri az ízét, tudja, hogy ennek a halálnak az italával megittatni gyógyulás, megújulás és örökre szóló örvendezés.

---

* A szerző *A szentek szentjében* című kötetéből.

Úgyanazt az átalakító csodát vitte végbe Jézus a poháron, amikor kezébe vette, mint amiért Őt általában Megváltó Istenünknek ismerjük és imádjuk. Emberek balgatag és gonosz művéből mindig az Isten magasztalására szolgáló áldást fakaszt Ő, ha hozzáér csodatevő keze. Idézzük csak szemünk elé azt a valóságot, amelynek ez a pohár halvány tükörképe: az Ő ártatlan vérenek kiomlását a keresztnék fáján. A vér kiontása máskor mindig borzalmat és pusztulást jelent. És a halál italának szánták az Ő vérét is azok, akik keresztre feszítették. „Gonosz emberek kezén” azért kellett neki meghalnia, hogy vége legyen a legszentebb életnek, megszűnjék dobogni a legszeretőbb szív és elnémuljon az az ajak, amelynek beszéde mindig Isten ígéje volt. A bűn akarta eloltani bosszújának szomját az Ő vérevel. Részegítő ital kellett az Ő ellenségeinek, hogy boldogok lehessenek annak a hazug hiedelemnek a mámorában, hogy sikerült Őt kirekeszteni ebből a világból és véget vetni az Ő hatalmának. De kihagytak a számításból valamit: azt, hogy ez a kereszthalál nemcsak az ő művük, hanem Őneki magának is szándéka. Az Ő keze sem volt tétlen, amíg számára kovácsolták a keresztet. S az Ő érintésére egyszerre éppen az ellenkezőjére fordult annak, aminek ők szánták. Amikor kiomlott az Ő piros vére, kitűnt, hogy az nem az életére törő gonoszság kedvét szolgáló halál itala, hanem az Ő szolgálatába szegődött hívei számára az életnek itala. A kereszten nem véget ért az Ő hatalma, hanem legyőzhetetlenül diadalmassá vált és véghez vitte a mi üdvösségünk nagy művét.

Vajha adna Isten mindnyájunknak megnyilatkozott szemeket, hogy meglássuk azt a lehetlenséget nem ismerő kezet, mely most is veszi a pohárt és nyújtja felénk! Hogy megvigasztalódnék és megbátorodnék akkor mindnyájunk szíve! Sok, nagyon sok a mi életünkben is a bűnnek eltorzító hatalma! Istennek mennyi áldásával éltünk mi is vissza! Hányszor nyomorúságunkra vált a magunk hibájából az, ami által Ő gazdagabbá akarta tenni a lelkünket! Rászedett és kifosztott bennünket is az ősi Hazug, amikor az Ő kezéből vettük kínálkozó örömeik poharát... De most vége van minden ártalmának. A mi Urunk kezében minden baj áldásra és minden kár haszonra fordul. Ő rendbe hozza azt, amit mi elferdítettünk. És a végén ujjongva látjuk, hogy csak azért sokasodhatott meg a bűn rajtunk, hogy annál inkább felettébb megsokasodhassék a kegyelem az Istennek dícsőségére.

Igyuk hát az életnek örömét és erejét az Ő halálának poharából! Ámen.

A Genezáret partján

Lelkipásztorok lelkigondozói rovata*

Jerry Bridges: *Kegyelem* (7.)

A minden kegyelem Istene

Isten igazságos és szent. Megítéli a bűnt, és fegyelmezi gyermekeit. De ugyanakkor Ő a „minden kegyelem Istene” (1Pt 5,10). Senki nem értette ezt Péter apostolnál jobban. Ő sorozatban „szúrta el” a dolgokat, még azon az éjszakán is, mielőtt elárulta Mesterét.

Simon Péter nem „indult jól Jézussal”. Egy napon Jézus tanított, és az emberek köréje gyülekeztek a tó partján. A tömeg szorítása elől az Úr Péter hajójába szállt, és onnan tanított. Utána azt mondta Simon Péternek: „Evezz a mélyre és vessétek ki hálópótlakat fogásra.”

Simon így válaszolt: „Mester, egész éjszaka fáradtunk ugyan, de semmit sem fogtunk, de a te szavadra mégis kivetem a hálópótlakat. S amikor ezt megtették, olyan nagy tömeg halat kerítettek be, hogy szakadozott a hálópótlak.” (Lk 5,4–6)

Halljuk Péter hangjában a kételkedést, szkepticizmust és vonakodást? Valójában ezt mondja: „Mester, hát nem látod, hogy éppen most fejeztük be az egész éjszakai halászatot, de ha Te ezt mondod, megteesszük, csakhogy a kedvedben járjunk.” Nem éppen sikerrel kecsegtető kezdet, ugye?

Azután elérkezett a nap, amikor Péter csodálatos módon, a vizen járt, és egyszer csak azon vette észre magát, hogy süllyed, és segítségért kiáltozik (Mt 14,29–30). A közöttük uralkodó versenyszellem hatására a többi tanítvány valószínűleg csodálattal vegyes irigykedéssel figyelte Péter vizen járását – Krisztus elárulásának estéjén még össze is vitakoztak, vajon melyikük a nagyobb (Lk 22,24). Ám csodálatuk – minden kétséget kizáróan – gúnyvá változott, amint Péter a hullámok hátán süllyedni kezdett. Attól tartok, nem engedték, hogy túl hamar elfelejtse ezt a kis jelenetet.

Más alkalommal – hűségét kifejezve – tiltakozott, amikor Jézus a közeledő haláláról beszélt, hogy azután kemény rendreutasításban legyen része: „Távozz tőlem, Sátán, botránkoztatsz engem, mert nem az Isten szerint gondolkozol, hanem az emberek szerint.” (Mt 16,23)

Krisztus elárulásának éjszakáján Péter rohan, hogy megvédje Urát egy karddal, de Jézus újra megszidja (Jn 18,10–1). Azután persze itt van Péter gyakorta emlegetett tagadása, amely közvetlenül vehemens tiltakozása után történt: „Ha meg is kell halnom veled, akkor sem tagadlak meg.” (Mt 26,35) Kétségkívül saját büszke és buta dicsekedésének emléke súlyosbította Urának megtagadása felett érzett keserű szomorúságát (Mt 26,69–75).

Nem úgy tűnik, mintha Péter semmit nem tudna jól csinálni? Az ígértetések a mai napig a büszkeség, az indulatosság és a dicsekvés szélsőséges példájaként emlegetik; a közkedvelt kifejezést használva Péter az, aki mindig „valakinek a tyúkszemére lép”

S kit választott ki Isten, hogy az apostolok elsőszámú szóvivője legyen Pünkösdkor? Kinek jutott osztályrészül, hogy elmondja azt az első ígértetést, ahol háromezer em-

---

* Ezt a sorozatot a presbiterképzésben is felhasználhatjuk

ber tért meg? Péternek, aki látszólag semmit nem tud helyesen mondani vagy cselekedni (ApCsel 2,14–41). Kit választott ki Isten, hogy prédikátora legyen, amikor szélesre tárta az ajtót a pogányok felé? Péter ment el Kornélius házába (ApCsel 10,34–44). Kitől származik a jeruzsálemi apostoli gyűlés sorsfordító kijelentése, amely a farizeusok ellen fordította az események menetét, amikor azt követelték, hogy a pogányokból lett hívők metélkedjenek körül és engedelmeskedjenek Mózes törvényének? Pétertől (ApCsel 15,6–11). Úgy tűnik, mintha Péter túljutott volna bukásain és gyarlóságain, de nem így van.

Valamivel később Péter ismét „elszúrta valamit”. Antiókiában kompromittálta magát egy körülmetélkedést szorgalmazó csoporttól való félelmében, és eljátszotta az álszentet, magára vonva Pál apostol jogos, nyilvános korholását (Gal 2,11–14). A férfi, aki látszólag semmit nem tesz jól, majd látszólag olyan férfivá érik, hogy semmit sem tud már rosszul tenni, újra a padlón találja magát. A történetnek azonban itt még koránt sincs vége. Isten kiválasztja Pétert, hogy két újtestamentumi könyv ihletett szerzője legyen. Csodálkozunk hát, hogy Péter Istent a „minden kegyelem Istenének” nevezi? (1Pt 5,10) Csodálkozunk, hogy utolsó tanításában arra int, „növekedjétek a kegyelemben és a mi Urunk, üdvözítő Jézus Krisztusunk ismeretében”? (2Pt 3,18)

Péter személyesen megtapasztalta, amiről Pál ír: „De ahol megnövekedett a bűn, ott még bőségesebben kiáradt a kegyelem.” (Róm 5,20) A „még bőségesebben kiáradt” fordítás valószínűleg nem adja vissza teljesen a Pál által bemutatni kívánt ellentétet, amely kifejezi a bűn következményeit és a kegyelem hatásait. R. C. H. Lenski és John Murray, közismert bibliamagyarázók, a *túláradó* szót használják Isten gazdag kegyelmének bemutatására, amelyről Pál a Római levél 5,20-ban ír. Tehát a jó fordítás valószínűleg a következő lenne: „De ahol a bűn árad, a kegyelem túlárad.” Egy illusztráció:

Néhány csepp sötét színű tinta egy pohár vizet sötét színűre változtat. Tegyük azonban a poharat egy konyhai vízcsap alá, és engedjük rá a vizet. A víz ereje hamarosan az összes sötét színt kimossa a pohárból, és az megtelik tiszta vízzel. A tinta „árad” a vízben és sötétre változtatja, de a csapból folyó tiszta víz „túlárad”. Olyan bőségesen és olyan erővel folyik, hogy a tinta minden nyomát eltünteti.

Ezt tapasztalta meg Péter. Bukásai és bűnei bőven áradtak, ami nem kérdéses. Bár bűnei egyre növekedtek, Isten kegyelme viszont még annál is jobban növekedett. A kegyelem túláradt. Isten megáldotta Pétert, nem bűnei ellenére, hanem bűnei figyelembe vétele nélkül. Így működik Isten kegyelme. Nem tekint bűneinkre, de még jó cselekedeteinkre sem, hanem csakis Krisztus érdemére.

Mi az értelme annak, hogy részletesen tárgyaljuk Pétert és bukásait, utána pedig arról értekezünk, hogyan tapasztalta meg Isten kegyelmét? A következő: a legtöbbször könnyen azonosul Péterrel. Teljesen mindegy, hogy kívülről, mások számára, mennyire tűnik „sikeresnek” keresztyén életünk, a szívünk mélyén tudjuk az igazságot. Tudjuk, hogy egyik vagy másik értelemben olyanok vagyunk, mint Péter. „Elszúrtuk a dolgokat”, már túl sokszor estünk orra lelki értelemben. Pontosán úgy, mint Péternek, szükségünk van arra, hogy meggyőződjünk a szívünkben arról, miszerint Isten a minden kegyelem Istene, Ő meg fog áldani és használni fog, nem érdemeink, hanem ahogy Samuel Storms mondta: „az Ő végeérhetetlen jósága és mindenható céljai szerint”.

Egyik áldás a másik után

János apostol azt írta, hogy Jézus „telve [volt] kegyelemmel és igazsággal,” és „mi (...) valamennyien az ő teljességéből kaptunk kegyelmet kegyelemre” (Jn 1,14.16). A 16. versben megfogalmazott gondolat a tengerparton megtörő hullámok analógiája. Az

egyik hullám még alig csitul el, amikor már érkezik a másik. Csak jönnek és jönnek egy kimeríthetetlen forrásból. Isten kegyelme is így árad Krisztuson keresztül. Telve van kegyelemmel és igazsággal, és az Ő kimeríthetetlen teljességéből kapjuk az egyik áldást a másik után.

William Hendriksen János evangéliumáról írt kommentárjában a 16. verset a következőképpen fordította: „Mert az ő teljességéből kapunk kegyelmet kegyelemre.” (A magyar nyelvű új fordításban is ez áll – ford. megj.) Figyeljük meg, hogy nemcsak egyszerűen kegyelmet kapunk, hanem kegyelmet kegyelemre. Hendriksen ezt írja:

„A 16. vers jelentése szerint a hívők folyamatosan kapják a kegyelmet, az egyik kegyelem a másik helyére lép. Isten kimeríthetetlen jóindulatának megnyilvánulása Krisztuson keresztül; az egyik áldás alig múlt el, már érkezik a következő; tehát kegyelem kegyelemre...

A kegyelem kegyelemre fogalom, a szakadatlan kegyelemforrás sokkal jobban illik a teljesség gondolatához, mint az egyszerű kegyelem szó. Az Ő teljessége, szavak által sugallt kimeríthetetlen forrás vagy készlet határtalan kiáramlását jelenti: kegyelem kegyelemre.”

Isten kegyelmének megtapasztalása

Miért nem tapasztaljuk többször Isten kegyelmének végeérhetetlen kiáradását? Miért tűnik úgy, hogy lelki nyomorban élünk, ahelyett, hogy a bővelkedő életet éljünk, ahogyan azt Jézus ígérte (Jn 10,10)? Több oka van, amelyek némelyike talán nem igaz valamennyi hívőre, de a kegyelemről szóló könyvem céljának megfelelően kettőt szeretnék megvizsgálni, amelyek valószínűleg minden hívőre igazak.

Először is, sokszor hibásan úgy érzékeljük Istent, mint Ebenezer Scrooge isteni megfelelőjét; Isten olyan valaki, aki az utolsó leheletig megköveteli a munkát népétől, majd alig fizet. Lehet, hogy túlzásnak tűnik a kijelentésem Isten-ismeretünkre vonatkozóan, de hiszem, hogy sikerült jól illusztrálnom, hogyan gondolkozik sok keresztyén.

John Newton énekének következő sorait olvassuk el figyelmesen:

*„Jöjj, lelkem, készítsd ügyedet;
Jézus örömmel válaszol, ha kérleled;
Ő maga hív, hogy imádkozzál,
Megadja, mit kérsz, neked.*

*Valóságos Király ő, ne fuss el,
Hosszú listádat tárjad fel;
Hiszen kegyelme és hatalma oly nagy,
Túl nagy kérést senki nem lel.”*

Vajon hány keresztyén vallja az elhangzottakat? Mennyien hisszük el valójában, hogy Jézus szeret válaszolni az imádságokra? Mennyien hisszük, hogy az Ő kegyelme és hatalma akkora, hogy *soha nem tudunk túl sokat* kérni? Sokkal inkább hajlunk afelé, hogy Isten vonakodva válaszol az imádságokra, és kegyelme, hatalma nem elegendő ahhoz, hogy betöltse szükségünket – a kéréseinkről már nem is beszélve.

Nem szabad elfelejtetnünk, hogy a Sátán legelső kísértését arra alapozta, hogy megkérdőjelezte Isten jóságát és nagylelkűségét (ld. 1Móz 3,1–5). Gonosz támadását úgy szabta Jóbra, hogy az megkérdőjelezze Isten jóságát, és megátkozta Őt (ld. Jób 1,6–11).

A Sátán stratégiája ma sem más. Isten vonakodó imameghallgatásáról kialakított képiünk egyenesen tőle származik, és ellene kell állnunk, ha meg akarjuk tapasztalni Isten kegyelmének teljességét.

Emlékszem, egyetemista koromban a lelkészünk egy történetet mesélt el egy öregemberről, aki korábban rabszolga volt. Ennek az öregembernek az egykori munkaadója meghalt, és örökségként 50 000 dollárt hagyott rá, ami akkoriban hatalmas összegnek számított. Az öregembert értesítették az örökségről, és tájékoztatták, hogy számlát nyitottak neki, és hozzáférhet pénzéhez a helyi bankban. Teltek a hetek, egyik a másik után, de ő hozzá sem nyúlt az örökségéhez. A bankár felhívta telefonon, és újra elmagyarázta, hogy 50 000 dollár áll a rendelkezésére. Az öreg rabszolga – akinek fogalma nem volt arról, mekkora összeg ez az 50 000 dollár – csak annyit kérdezett: „Uram, gondolja, kaphatok 50 centet, hogy vegyek egy zsák kukoricalisztet?”

Sok hívó olyan, mint ez az öreg rabszolga. Mivel nem ismerjük Isten túlaradó kegyelmét és nagylelkűségét, ezért csak jelentéktelen áldásokat kérünk Tőle. Csak ötvencentes lehetőségekben gondolkozunk, amikor bőven meríthetnénk gazdagságának tárházából. Pál apostol azt mondta, hogy Isten „megáldott minket mennyei világának minden lelki áldásával a Krisztusban”, és „be fogja tölteni minden szükségeteiket az ő gazdagsága szerint a Krisztus Jézusban”. (Ef 1,3; Fil 4,19)

Isten, aki kegyelmes volt Ádámmal és Évához a bűneset előtt, és utána is, aki örömmel tett jót a zsidó néppel a fogságban, aki a „minden kegyelem Istene”, ugyanaz a kegyelmes, nagyvonalú Isten ma is. A kegyelem Isten alaptermészetének része, és nem változik. Valójában Ő a példabeszéd nagyvonalú gazdája, aki újra és újra kimegy az élet vásárába, hogy megtalálja azokat, akiknek szükségük van a „napi bérre”, hogy elhívja őket szőlőjébe, és munkájukhoz képest aránytalanul nagyvonalúan megjutalmazza őket.

Legvalószínűbb, hogy azért nem tapasztaljuk meg jobban Isten kegyelmét, mert téves az elképzelésünk. Úgy gondoljuk, hogy a kegyelem által elnyert üdvösségünkért bizonyos mértékben a „magunk módján fizetnünk kell”, és ki kell érdemelnünk nap mint nap Isten áldásait. „Ingyen ebéd pedig nem létezik!” hangzik a közkeletű aforizma (amely lehet, hogy társadalmunkban igaz), és ezt bevisszük magunkkal az Istennel való kapcsolatunkba is.

Téveszménk – amely szerint mindenért meg kell fizetnünk – több azonban a hibás teológiánál. Közvetlenül szívünk természetellenes hajlamából táplálkozik, a gögre való hajlamunkból.

A neves teológus R. C. Sproul írja:

„Számunkra talán a legnehezebben teljesíthető feladat, hogy Isten kegyelmére, és csak Isten kegyelmére támaszkodjunk üdvösségünkért. Gögüinknek nehezére esik Isten kegyelmében megnyugodni. A kegyelem másoknak való – a koldusoknak. Nem akarunk a mennyei szociális támogatási rendszerben élni. Meg akarunk fizetni üdvösségünkért, és engesztelést szerezni bűneinkért. Szeretjük azt gondolni, hogy azért kerülnék a mennyországba, mert megérdemeltük.”

Bár dr. Sproul Isten megváltásban megnyilvánuló kegyelméről írt, a gög problémájának megfogalmazása azonban nagyon is találóan illik a keresztyén élet kérdésére. Nemcsak azt gondoljuk, hogy meg kell fizetnünk a magunk módján, de még *erősködünk* is azon, hogy fizessünk valamilyen mértékben. Pontosan úgy, ahogy dr. Sproul megfogalmazta: „A kegyelem másoknak való – koldusoknak”, de nem nekünk.

Hadd meséljek el egy példát a saját életemből. Első feleségem, Eleanor halála után Isten hamarosan egy másik elbűvölő és istenfélő hölgygel ajándékozott meg, akit Elenorral együtt már évekkorábban ismertünk. Éppen egy évvel Eleanor halála után házasodtunk össze Jane-nel. Néhány hónappal később rájöttem, hogy a büntudat homályos érzése vett erőt rajtam, annak ellenére, hogy bizonyos voltam Isten vezetésében házasságunkat illetően. Egy napon rádöbentem, hogy büntudatom abból az érzésből táplálkozik, hogy „nem fizettem meg a tartozásaimat” az elmúlt hónapok gyászában és magányában, ellentétben néhány barátommal, akik szintén elvesztették párjukat. Úgy éreztem, nem „érdemlek meg” ekkora áldást Istentől, nem sokkal Eleanor halála után. Rájöttem, hogy tudat alatt nem engedem meg magamnak, hogy Isten áldásának teljes gazdagságát élvezzem, amellyel pedig olyan nyilvánvalóan megajándékozott. Visszacúsztam abba a világi gondolkodásba, hogy nekünk ki kell érdemelnünk Isten áldásait szenvedéseink, áldozataink vagy kemény munkánk árán.

Alázatra készítek, néha megaláz, amikor rájövünk: nem fizettük ki az áldásokat. Gondoljunk csak a munkásokra a példázatban, akik csak egy órát dolgoztak. Hogy érezhették magukat, amikor rájöttek, hogy ugyanannyit kaptak, mint azok a munkások, akik tizenkét hosszú órán át robotoltak a forróságban. Hálát éreztek a nagyvonalú ajándék láttán, vagy büntudatot éreztek, mivel *nem dolgoztak eleget* a bérükért? Ha a munka világának filozófiája szerint gondolkodtak, amit oly sokszor megteszünk, akkor büntudatuk volt. *Megtapasztalhatták* volna a gazda nagylelkűségét, de nem élvezték volna.

Mi valójában sokkal messzebbmenőkig megtapasztalhatjuk Isten kegyelmét életünkben, mint azt gondolnánk. Ám az esetek nagy részében nem örvendezünk Isten kegyelmének, mert érdemek szerint akarunk élni, nem pedig kegyelem által. Saját jószágunk keresése közepette reméljük, hogy kiérdemeljük Isten áldásait, és nem látjuk Isten életünkben megnyilvánuló jószágának és kegyelmének túlradó mértékét.

Isten kedvenc időtöltése

Egyszer egy római hercegnő megkérdezte Jossi ben Chalafta rabbit:

– Mít csinál Isten egész nap?

A jó rabbi így felelt: – Egybeilleszti a párokat. Eldönti, hogy ki kit válasszon. Ez az ember ehhez az asszonyhoz, ez az asszony ehhez az emberhez való, és így tovább.

– Nem nagy dolog – felelte a hercegnő. – Ezt én is meg tudnám csinálni. Én is össze tudok adni több ezer párt egy nap alatt.

Jassi rabbi nem szólt semmit.

Mit csinált a hercegnő? Elment a palotájába, előhívatott ezer rabszolgát és ezer rabszolganőt és összeházasította őket. Azt mondta: – Ez a férfi vegye feleségül ezt a nőt, az a nő menjen férjhez ahhoz a férfihez!

Éjszaka majdnem mindegyik pár veszekedett, vagy véresen összeverekedett. Reggel elmentek a hercegnőhöz. Az egyiknek be volt törve a feje, a másiknak lila karikák voltak a szeme körül, a harmadiknak be volt lapítva az orra...

A hercegnő hívatta Jossi rabbit, elmesélte neki az egészet és hozzátette: – Igazad volt. Látom, hogy csak Isten tud nőket és férfiakat összepárosítani.

Akkor egy hang hallatszott az égből: – A dolog számomra sem olyan könnyű.

És ebben senki sem kételkedik.

Alkalmi prédikációk

Esketési igehirdetés

Felszegi Imre
Somkerék

Jézus a családban

Alapige: János 2,1–12

1. Kedves testvéreim, kedves vőlegény és kedves menyasszony! A felolvasott ige elvezet bennünket a galileai Kánába, ahol menyegző volt. Erre a menyegzőre meghívták Jézust is. A menyegző egy családi örömnep, egy családi összejövétel, amelyre a legközelebbi rokonokat hívják meg.

Ez az ige először is arra tanít meg bennünket, hogy *Jézusnak ott van a helye a családban*, a családi örömnepen.

Mi most a ti menyegzőtökre gyűltünk össze, kedves vőlegény és kedves menyasszony, és azt kérdezzük tőletek, hogy Jézust meghívtátok-e az esküvőtökre? Hívjátok meg, és kérjétek, hogy legyen veletek most az örömben, most, amikor örök hűséget fogadtok egymásnak Isten és a gyülekezet színe előtt. És kérjétek, legyen veletek a házasságban és a családi életben, és az Ő drága ígérete szerint minden napon el egészen a világ végezetéig. Azt kérdezzük, olyan fontos, hogy Jézus jelen legyen a mi életünkben? Igen, mert Ő az, aki megáld, oltalmaz és megtart bennünket.

2. Az alapigéből is azt látjuk, hogy mennyire fontos volt a Jézus jelenléte ott a kánai menyegzőn. Elfogyott a bor. Jézus anyja, Mária, Jézushoz fordul. Tudja, hogy Ő segíthet, és ezért azt mondja a szolgálknak: „valamit mond néktek, megtegyétek”.

Mária rámutat Jézusra. Jézusra hallgassatok, amit Ő mond, tegyétek meg, Néki engedelmeskedjétek.

Kedves vőlegény és kedves menyasszony, ezt cselekedték a ti édesanyáitok és édesapáitok is. Megtanítottak a Jézus követésére, az Isten szerinti életre. Megtanítottak arra, hogy Jézusra hallgassatok, és az Ő akaratát cselekedjétek. Kedves vőlegény, egy imádkozó, templomba járó családban nevelkedtél, és a drága családtagok most is imádkoznak érted és a kedves menyasszonyodért...

Kedves menyasszony, te is már gyermekkorodban megtanultad a családban az Isten szerinti életet...

És most, amikor el kell menni, amikor egymás oldalán elkezdtétek a házasetetet, akkor íme meg van az útravaló, meg van a szüleitektől kapott tanítás: *engedelmeskedjétek Jézusnak.*

Az igéből azt látjuk, hogy ott, ahol az emberek engedelmeskednek Jézusnak, ott csodák történnek. Jézus parancsol a szolgálknak, töltsék meg a kövedreket vízzel, és ezt a vizet átváltoztatja borrá. Ezért fontos a Jézus jelenléte a mi életünkben. Ezért fontos engedelmeskedni Jézusnak, mert íme, az engedelmisséget csodák követik. Kedves ifjú testvéreim, kérjétek Jézust, hogy legyen mindig jelen a ti életetekben, mindig engedelmeskedjétek Neki, és akkor az Ő csodatételei, áldásai, ajándékai végigkísérnek benneteket.

3. Ezt a csodát látva a tanítványok „*hívének benne*” – mondja az ige.

Mostanig is hittek Jézusban, de most megerősödött a hitük. A Mindenható Úr Isten ezért ad csodákat a mindennapi életünkben, hogy megerősödjön a mi hitünk. Minden csodát, áldást, ajándékot megköszönünk a mi Urunk Istenünknek, mert hiszünk, hogy ő minden jóval megáld bennünket.

Megköszönjük a vőlegényt és a menyasszonyt, megköszönjük szüleiket, testvéreiket, rokonaikat... Megköszönjük a gyülekezetet, ahol ti felnevelkedtetek, a magyar népünket... Megköszönjük ezt a mai napot, és a zsoltárossal együtt mondjuk: „ez a nap az, amelyet az Úr rendelt, örvendezzünk és vigadjunk ezen”.

4. Van ennek a történetnek még egy gondolata, amely egyben a történetnek és az igehirdetésnek is a záró gondolata, amely elmondja a mi számunkra azt, hogy Jézus, az Ő édesanyja, a testvérei és tanítványai lemennek Kápernaumba és *együtt maradtak*.

Jézus velünk marad. Veletek marad. Ezzel a bibliai gondolattal összecseng a 277. énekünk 3. verse. Hadd idézzem szó szerint:

*„Ne csak tekints, ne csak szólj, oh, Uram,
Hanem esdek, lakjál itt untalan.
Ne mint vendég, ki percre megjelen,
Örök barátomként maradj velem.”*

Jézus veletek indul, és azt ígéri, veletek marad.

Ő velünk van a földi életben, és azt akarja, hogy vele legyünk a mennyei honban is. Ezért meghív az Ő mennyei menyegzőjére, mert azt akarja, hogy mindenkor Vele legyünk.

Kedves vőlegény és kedves menyasszony, most Jézus jelen van a ti menyegzőtökön, fogjátok meg kezét, hogy Vele induljatok, fogjátok meg kezét, hogy veletek maradjon, és Ő adjon nektek boldog, örömteljes, áldott családi életet.

Ezt kérjük közös imádságunkban a ti számotokra az Úr Istentől, és ezt kívánjuk mi, református keresztyén gyülekezet mindannyian. Ámen.

Temetési igehirdetés

Szép Eduárd

Magyarbükös

Isten hármassága

Alapige: Zsoltárok 103,3–4

Kedves Testvéreim! Gyászoló család és gyülekezet!

Amikor megállunk egy-egy koporsó mellett, akkor döbbenünk rá igazán, hogy mennyire rá vagyunk szorulva a vigasztalásra. Nagyon jólesik, ha tudjuk, hogy sokan vannak, akik velünk együtt éreznek, megkeresnek részvétellel, szólnak hozzánk és biztósítanak arról, hogy számíthatunk rájuk. Valóban nagyon szép emberi cselekedet és magatartás az, ha le tudunk egymáshoz hajolni, viszont az is hozzátartozik a mindennapi élet tapasztalataihoz, hogy az emberi szó sokszor üres, mert elmaradnak az ígéreteket követő cselekedetek. Ezért nekünk most is többre kell figyelniünk, mint az emberi rész-

vét, segítség és vigasztalás. Nekünk Isten vigasztaló szavára kell figyelni, melyben igazi, tartalommal teljes részvét és segítség van.

Nagyra becsljük azokat az embereket, akikkel megosztjuk terveinket. Mindenekelőtt azt látjuk az ige olvasása, hallgatása során, hogy gyászunkban is nagyra becsl bennünket Isten, hiszen megosztja velünk terveit. Úgy jön közel most hozzátok és egyben hozzánk is az Úr, hogy a most felolvasott igében az ő hármastervét közli velünk, mely mindannyiunkra, sőt minden emberre érvényes.

I.

Mit tervezett Isten mindannyiunk számára addig, amíg elszólít a földi életből?

A földi élet – amit Istentől kaptunk ajándékba – tele van tervekkel. Gyermek, ifjak, életerős emberek és öregek egyaránt terveznek. Sokszor tervezünk jól és sikeresen, sokszor azonban hiábavaló tervek készülnek el, és azokat próbáljuk végrehajtani. Nagyon sok ember élete végéig Isten nélkül tervez, és nélküle próbálja megvalósítani terveit.

Most megállunk csendben Isten előtt, és érezzük, rólunk van szó, bennünket kérdez Isten terveink felől: eddig vele vagy nélküle terveztünk és dolgoztunk? És hogyan tovább a mostani alkalom után?

Túl kevés lenne, gyászoló testvéreim, ha csak arra lenne jó az Úr előtti elcsendesedésünk, hogy emberi tervekkel foglalkozunk, még akkor is, ha az életbevágóan fontos számotokra, hiszen egy szeretett, kedves személy nélkül kell továbbmenni az élet útján. Viszont az igazi vigasztalás nem emberi tervektől függ, hanem Isten tervében és annak megvalósításában rejlik.

Nemcsak mi tervezünk földi életünkre nézve, hanem Isten is tervez. Mielőtt létrejött volna életünk, Isten már elkészítette számunkra azt a tervet, hogy megbocsátja bűneinket. Nem csodálatos terve ez Annak, Aki mindenkinél jobban szeret bennünket?

A Bibliában nagyon sok helyen a bocsánat és a gyógyítás együtt jár. Sokszor a bocsánat megelőzi a gyógyítást, vagy a bűnbocsánat magában hordoz minden gyógyítást, mert Isten azt akarja, hogy a bűn által megrontott életünk Benne gyógyuljon meg.

Egész földi életünkben küszködünk a magunk és szereteteink betegségével, és ebben a küzdelemben háttérbe szorul a bűneink elleni harc. Nézzük csak testvéreim, mennyire teljesen érint bennünket Isten terve: minden bűnünk és minden betegségünk megoldását tárja elénk. Tökéletes Isten terve és tökéletes megvalósításra törekszik. Nem részleges megoldást ad, hanem teljeset Krisztusban.

Minden bűnöd és minden bűnöm bocsánatának a terve elkészült Istennél erre a földi életre. Mély felelősség hárul ránk, testvéreim. Minden elkészült, ami Istenen múlik. Nem olcsó bocsánatról olvasunk itt, mely csak egyes bűnöket képes elfedezni, hanem drága és egyben tökéletes bocsánatról, mert drága és tökéletes Az, Aki által megvalósította Isten a mi megbocsátásunk tervét. A mi Urunk és Megváltónk, Jézus Krisztus vére árán adja nekünk Isten minden bűnünk bocsánatát. Két lehetőség áll előttünk: elfogadjuk, vagy elutasíthatjuk. Ez a gyászistentisztelet is önmagában arról beszél, hogy nem tudjuk, mikor ér véget földi életünk, ezért ne mulasszuk elfogadni az elkészült és megvalósított isteni tervet, melyben igazi vigasztalás, részvét és teljes segítség van: Ő megbocsátja minden bűnünket.

II.

Mit tervezett Isten halálunk órájára?

Nem mindegy, hogy megbocsátott bűnökkel, vagy rendezetlen étellel közeledünk földi életünk végére. Nagyon sok ember csak a földi élet idejére rendezkedik be, és csak erre készít terveket. Ki az közülünk, aki halála pillanatára is tervezett? Ismeretlen számunkra ez a terület, és sajnos, nem igazán törekszünk megismerni azt, amit a mi Alkotónk tanít nekünk róla. Ezért sok ember csak a halálig jut el: miközben keresztyénnek nevezi magát, hite és reménysége csak a halálig lát, így földhöz tapadt.

Találón fogalmazott az elmúlt héten az egyik ortodox lelkipásztor, akivel többek között a halálról és elmúlásról beszélgettem: „Ha felmész a temetőnkbe, legalább harminc új kriptát fogsz látni, melyek mind ebben az évben épültek, rengeteget áldoztak, hogy ezek felépüljenek. Úgy néz ki, mintha a temetőben készítenének lakást maguknak az emberek. Szeretik, ha a saját nevüket látják a sírkövön, és azt, hogy hová teszik őket haláluk után. Mire mutat ez, ha nem arra, hogy egyháztagjaink közül sokan nem hisznek a feltámadásban, sem abban, hogy a földi élet után Isten számon kéri egész életünket?”

Úgy vélem, hogy nem csak a mellettünk élő nép körében terjedt el ez a hozzáállás, mely arra mutat, hogy csak erre a földi életre terjed a hit és a reménység. Sokan mintha saját koporsójukkal, sírjuk elkészítésével vigasztalnák magukat. Nem így Isten, Ő nem a sírral vigasztal, hanem a sírtól való megváltással. Ezért halálunk órájára is tervet készített és szeretné megvalósítani. Zsoltár részletünkben így hangzik: „megváltja életedet a sírtól”.

Gyászoló testvéreim! Nem a koporsó és a sír mondja ki pontként az utolsó szót életünk végén, hanem Az, Aki feltámadásával a halált is legyőzte. Ezért a hívő ember akkor is, ha könnyű áztatja az arcát a sír mellett, szívbeli boldogsággal vallhatja az énekróval együtt: „Nincs már szívem félelmére, nézni sírom fenekére...” (MRE 233/3.)

Alapigénket megelőző versekben Dávid önmaga lelkét buzdítja, hogy áldja az Urat. Hát lehet másképp élni, beszélni az Úr közelében, aki megbocsátja a bűnt és megvált a sírtól? Bűnbocsánat, megváltás Jézus vérében, mind a miénk lehet. Isten ingyen adja és csak azt kéri cserébe, ami a világon senkinek nem kell, ami életünket lépésről lépésre megkeseríti: a bűneinket.

Nem véletlenül fogalmaz így a zsoltáríró: „megváltja életedet a sírtól”, mert az elfogadott megváltás nagy valósága halálunk pillanatában nyeri el igazi, kézzelfogható értékét.

Tegyük a magunkévá ezt a hitet erősítő és reményt adó áldott ígéretet, és legyünk hálásak Krisztus Urunk érettünk elvégzett áldozatáért.

III.

Mit tervezett Isten a halál után?

Talán sokan vannak közöttünk is, akik azt mondják: a halál után nincs semmi. Nagyon gyakori ez a felfogás manapság, a következménye pedig az, hogy csak ezzel a földi étellel törődnek az emberek.

Nagyon ritka az az ember, aki az örök életre is tervet készít magának. Annál több az, aki egyáltalán nem törődik azzal, hogy mi történik vele a halálban és a halál után. Nem egyszer fordult elő azonban az, hogy életük utolsó óráiban az emberek keresnek valamilyen megoldást, hiszen ott, az élet és elköltözés határvonalán rádöbben az ember arra, hogy valami nincs rendben, hogy hinni kellett volna és hogy másképp kellett volna élni. Emlékszem, hogy gyerekkoromban édesapám mesélt egy istentelen párttitkárról,

aki gúnyolt és tagadott mindent, ami Istennel kapcsolatos. De amikor halálos ágyán volt, akkor kezdte látni és megérteni, hogy Az, Akit tagadott és kigúnyolt, mégis létezik. Nem tudott már bűnbánatot tartani, meg volt keményedve istentelenségében és azt kérte, hogy égessék el a testét halála után, mert ő nem akar feltámadni. Halála előtt is Isten ellen harcolt és úgy gondolta, hogy téves hitével a feltámadás kérdését is meg oldja a maga részére. Nem számolt azzal, hogy Isten mindenható, Aki az ő életét is számon tartja és előhossa elporladt testét a feltámadás napján attól függetlenül, hogy miképpen vált porrá, hogy megítélje azt.

Milyen jó, hogy a Benne bízónak nem kell félniük az elköltözéstől, mert Isten az örökkévalóságra is tervet készített számukra.

Mi sok mindent úgy végzünk el, mintha megelégednénk a véletlenszerű megoldásokkal. Istennél azonban semmi nincs a véletlenre bízva. Az örökkévalóságban minden a legapróbb részletekig Isten rendje szerint fog történni. Az örökkévalóság felfoghatatlan gazdagságából a mai igénk kettőt tár elénk: Isten szeretetét és irgalmát. Mindkettőről már itt a földi életben tudomást veszünk, mindkettőt tapasztaljuk, és mindkettőt gyakorolhatjuk.

Noha mindenkinek felkínálja Isten az Ő szeretetét és irgalmát, hiszen az Ő szeretetének és irgalmának a gyümölcse a megváltás és bűnbocsánat, mégis sokan úgy élnek – sokszor mi is –, mintha Isten nem adná ezeket a nagy ajándékokat. Két bibliai igazság jutott eszembe készülésem ideje alatt: „Szeresd az Urat a te Istenedet ... Szeresd felebarátodat” (Mt 22,37–40) és „Legyetek irgalmasok, amint Atyátok is irgalmas” (Lk 6,36). Mindkettő arról tanúskodik, hogy a két nagy ajándék: a szeretet és irgalom már itt adva van, de mindkettőt töredékesen tudjuk cselekedni és megélni. Az örökkévalóságban tökéletes lesz a szeretet és az irgalmasság, nem lesz ott a bűn, mint zavaró és megrontó tényező, hanem Isten lesz mindenekben, Aki szeretettel és irgalommal koronázza meg életünket és az egész örökkévalóságot. Kérjük Őt, hogy ilyen boldogító hittel ajándékozzon meg, s ha már megkaptuk, legyünk naponta hálásak érte. Ámen.

Tanulmány a restaurálásról

A siménfalvi református templom műemlékorgonája

Az orgona eredete, diszpozíciója:

Örömmel tudatom, hogy egy eddig ismeretlennek tudott hangszert, a helyszínen végzett felmérések alkalmával sikerült azonosítanom, és bizonyítom, hogy az Johannes Prause 1796-ból származó hangszere. Az orgona eredetileg a középjaiti református templom számára készült. Itt javította Nagy József 1885-ben, és fűvóját kicserélte. Erről tanúskodik a hangszer belsejében megtalált írás. Siménfalvára a templom százéves évfordulójára, 1906-ban került. Átépítette Csioflek Miklós. Mivel a karzat és a mennyezet közé nem fért be, ezért az aljából 70 cm-t, a felső részből 20 cm-t levágtak. Különálló játszóasztalt építettek hozzá, s így megváltoztatták a regiszter- és hangmechanikát. Ezért nem ismerték fel eredetét eddig, akik megnézték ezt a hangszert.

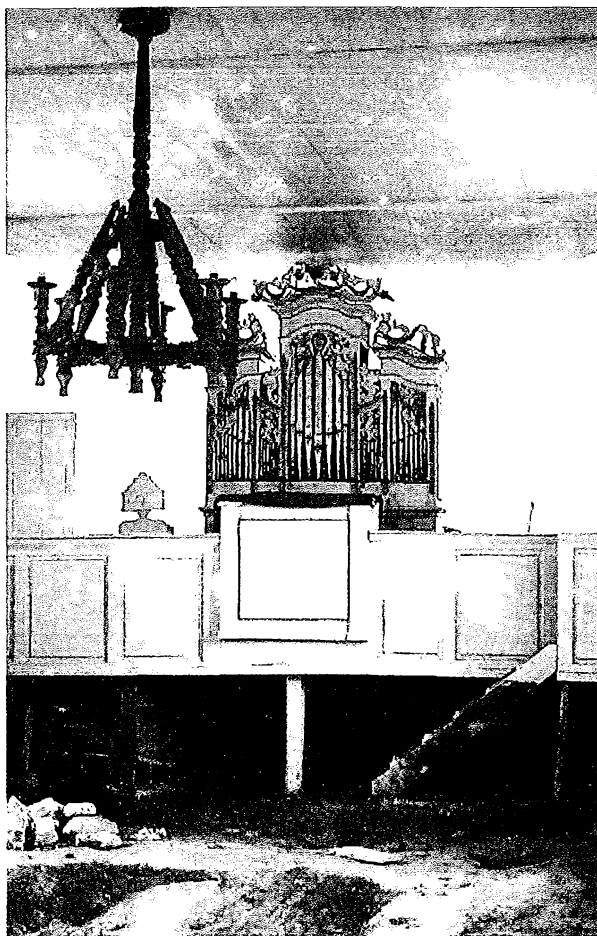
Diszpozíciója:	Flauta	8	Hangkép
	Principal	4	
	Flauta	4	
	Salicet	4	
	Octav	2	
	Quint	1 1/3	
	Sedecima	1	
	Mixtura	2 fach.	

Több mint ötven éve nem működő értékes orgona ez, melynek hangjára már az idősek sem emlékeztek, elnémulásának legfőbb oka az 1906-os szakszerűtlen átépítés, amikor a hang- és regisztermechanikát megváltoztatták, szekrényét lefűrészelték. Az orgonákról azt kell tudni, hogy belső alkatrészei egy pontosan megtervezett nagy egységet alkotnak, és szoros összeköttetésben vannak egymással. Ha egy hangszer pontosan van megtervezve és kivitelezve, az jól működik, de ha ennek a belső egységnek egy részét megváltoztatják, az maga után vonja a többinek a változását is, ez pedig előbb-utóbb a hangszer elnémuláshoz vezet. Jelenleg Erdély orgonáinak kb. harminc százaléka nem működik rendesen az erőszakos modernizálás, illetve szakszerűtlen átépítések miatt. Ide értendő elsősorban a játszóasztalok előreköltöztetése, hogy a kántor láthassa a papot. Most, hogy a siménfalvi orgona az árvízkárokat is elszenvedte, 2005–2006-ban Pap Zoltán, székelyudvarhelyi orgonaépítő rekonstruálta egy szakértő csoporttal és visszaépítette eredeti állapotába. Ez a restaurálás megfelelő karbantartás mellett száz évre biztosítja a hangszer működését. Reméljük, a templom falai kiszáradnak, klímája helyreáll és a nyirkosság veszélye is elmúlik.

Siménfalva életében, úgy érzem, ez az eddig használhatatlan bútordarab a templom legdrágább kincse lett, amely vasárnapról vasárnapra kíséri a gyülekezetet Istent dicsérő énekét.

Pap Zoltán
orgonaépítő

A kapcsolatot Pap Zoltánnal a 0720-593070-es telefonszámon lehet felvenni. (A szerk.)

A siménfalvi orgona felújítás előtt